

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vikartovce na roky 2025-2031

NÁVRH

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vikartovce na roky 2025-2031
Územné vymedzenie:	Obec Vikartovce
Územný plán obce schválený (A/N):	Áno
Dátum schválenia PHSR:	, uznesením č.
Dátum platnosti:	Od do 31.12.2031
Verzia ¹ :	1.0
Vypracoval:	RNDr. Radomír Babiak, PhD., www.dokumentypreobce.sk

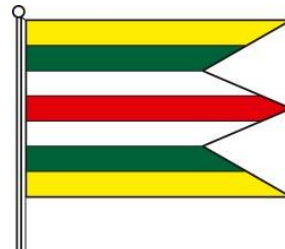
¹ Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje 1.1.

Erb a vlajka obce

Erb obce

vlajka obce

Blazón erbu:

V zelenom štíte nad zlatou päťou štítu po zlatej trávinatej ceste kráčajúci strieborný kôň v rovnakej zbroji a v zlatom postroji, na ňom v červenom sedle sediaci zlatovlasý striebroodetý, zlatoobutý svätý Martin v zlatej suknič, v pravici so zlatým mečom a v ľavici s rozvinutým červeným plášťom.

Komentár:

Hagiografický motív patróna miestneho kostola; podľa odtlačku pečatidla obce z r. 1624.

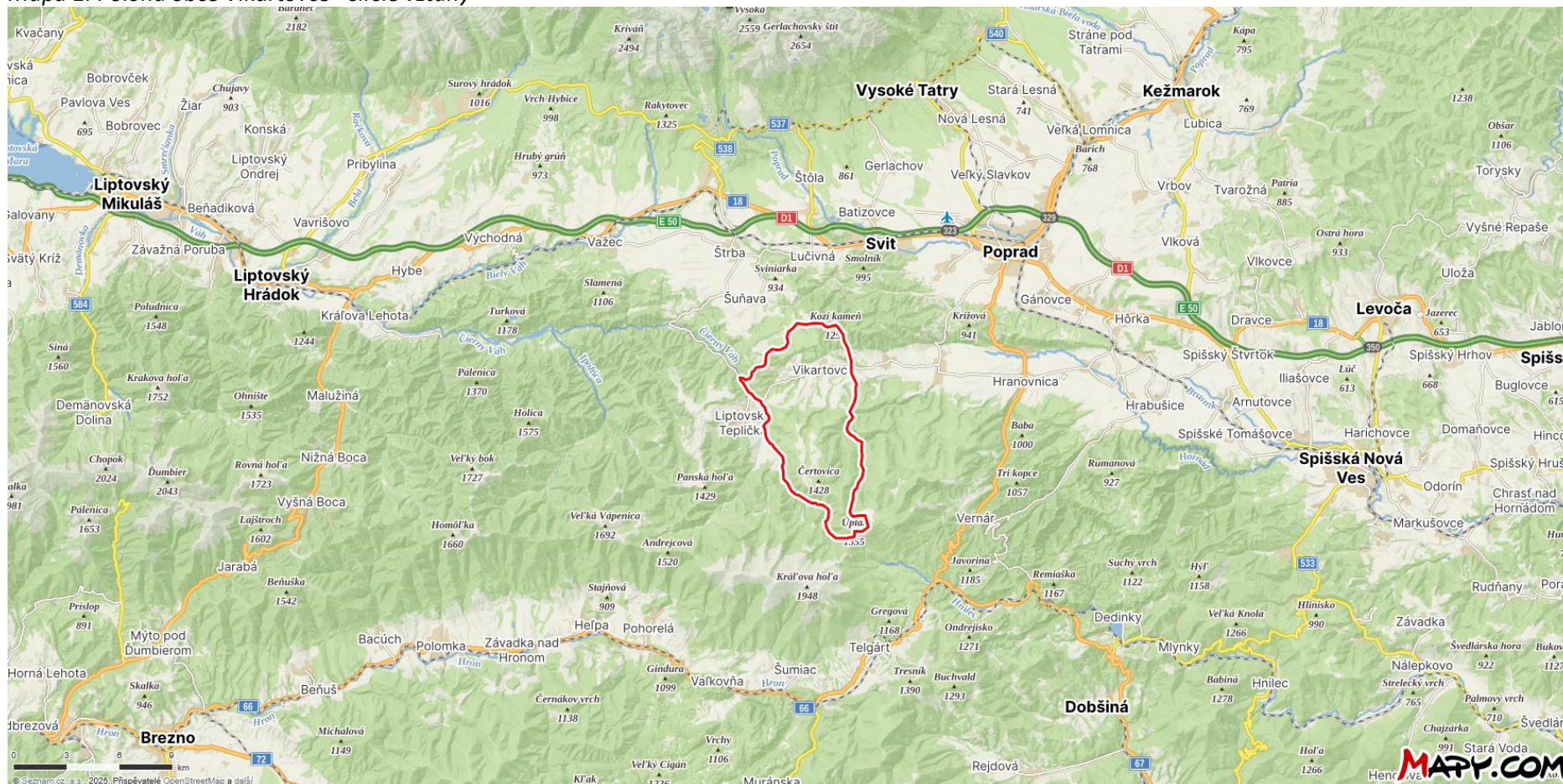
Základné údaje

Samosprávny kraj:		Prešovský
Okres:		Poprad
Historický región:		Spiš
Poloha obecného úradu:		48.992983°N, 20.150982°E
Nadm. výška pri obec. úrade:		752 m.n.m.
Rozloha katastra:		5 030 ha k 31.12.2024
Počet obyvateľov:		1 825 k 31.12.2024
Hustota obyvateľstva:		36 obyv./km ²
PSČ:		059 19
Evidenčné číslo vozidiel:		PP (do 31.12.2022)

Oficiálne kontakty

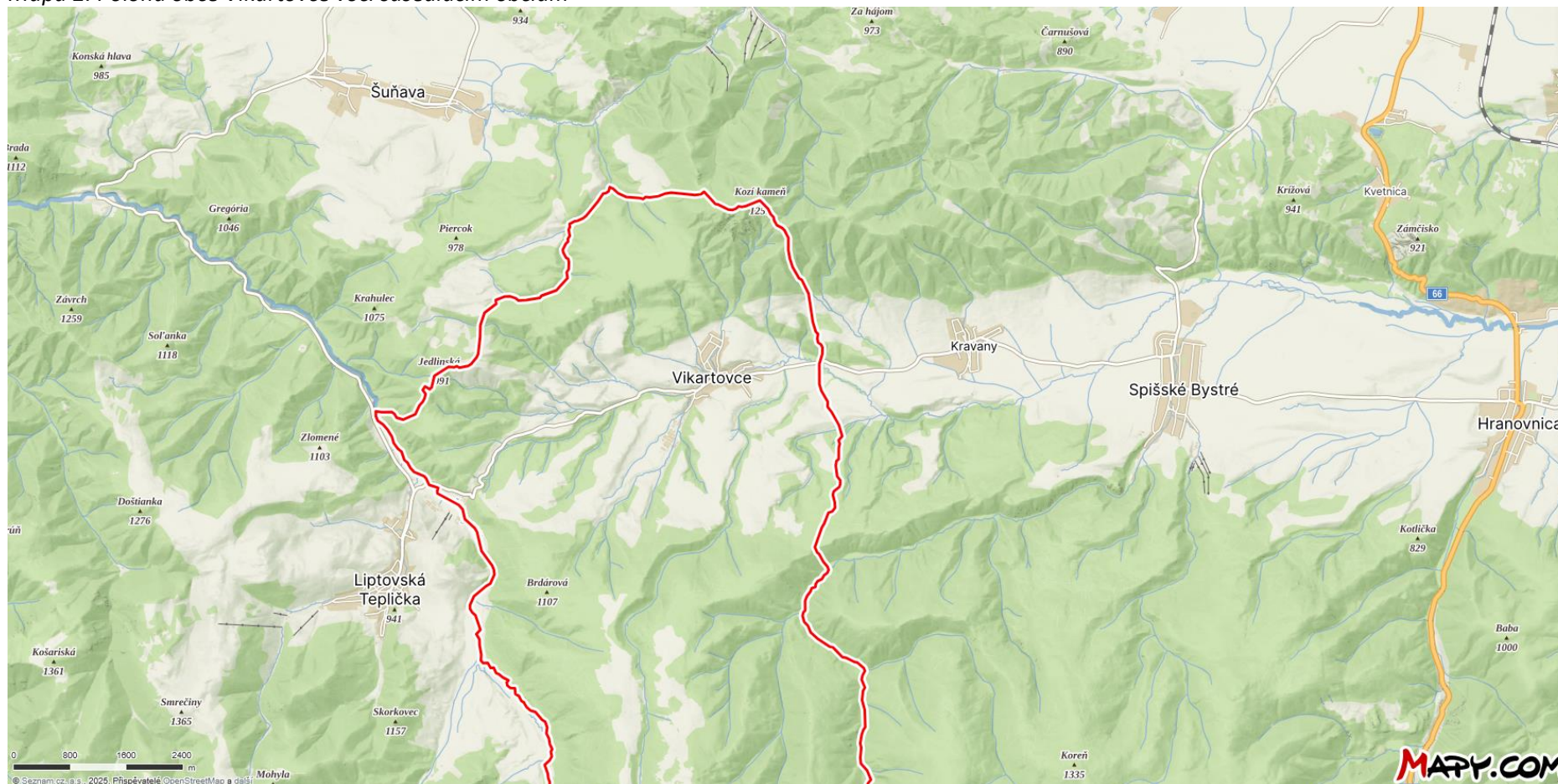
Adresa:		Obec Vikartovce
		Hlavná 159/98
		059 19 Vikartovce
Web:		www.vikartovce.sk
Email:		vikartovce@vikartovce.sk
Telefón:		052 / 77 82 722
IČO:		00326691

Mapa 1: Poloha obce Vikartovce - širšie vzťahy

Zdroj: mapy.cz

Mapa 2: Poloha obce Vikartovce voči susediacim obciam

Zdroj: mapy.cz

Obrázok 1: Pohľad na obec od juhu

Zdroj: www.vikartovce.sk

Obrázok 2: Pohľad na obec od severu

Zdroj: www.vikartovce.sk

Obrázok 3: Pohľad na centrálnu časť obce

Zdroj: www.vikartovce.sk

OBSAH

ÚVOD	10
ZÁMER SPRACOVANIA PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE VIKARTOVCE NA ROKY 2025-2031	11
ANALYTICKÁ ČASŤ	14
ZOZNAM ANALYZOVANÝCH VÝCHODISKOVÝCH KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV A DÁT	15
A.I ANALÝZA VNÚTORNEHO PROSTREDIA	17
Poloha katastrálneho územia a prírodné pomery	17
Kvalita životného prostredia	18
Ochrana prírody a krajiny	18
Ochrana pred povodňami.....	18
Odpadové hospodárstvo	19
Kvalita ovzdušia	19
Obyvateľstvo	20
Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva	20
Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku.....	23
Národnostná a konfesijná štruktúra	25
Vzdelanostná štruktúra	27
Nezamestnanosť.....	27
Domový a bytový fond	32
Dopravná infraštruktúra	34
Technická infraštruktúra	34
Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby	35
Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport	36
Administratívno-správne služby.....	36
Bezpečnosť v obci.....	37
Hospodárske pomery	37
Polohová atraktivita územia.....	37
Poľnohospodárstvo a priemysel.....	37
Cestovný ruch	38
Finančné hospodárenie.....	38
A.II ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA	40
Štrukturálne fondy v programovom období 2021-2027.....	41
Zmena klímy	42
STEEP analýza	43
A.III ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA	44
SWOT analýza.....	44
Kľúčové faktory a disparity územia	45
B-STRATEGICKÁ ČASŤ	46
STRATEGICKÁ VÍZIA A HLAVNÝ CIEĽ OBCE	48

STRATÉGIA ROZVOJA	48
C-PROGRAMOVÁ ČASŤ	53
OPATRENIA A PROJEKTOVÉ ZÁMERY PODĽA PRIORITNÝCH OBLASTÍ	54
SÚBOR UKAZOVATEĽOV, VÝSLEDKOV A DOPADOV	61
D-REALIZAČNÁ ČASŤ	65
AKČNÝ PLÁN OBCE	66
ADMINISTRATÍVNE, ORGANIZAČNÉ A INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE PHSR	69
STRUČNÝ POPIS KOMUNIKAČNEJ STRATÉGIE	69
SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA	69
E-FINANČNÁ ČASŤ	71
INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN	72
MODEL VIACZDROJOVÉHO FINANCOVANIA A FINANČNÝ RÁMEC	73
SYSTÉM HODNOTENIA A ZARAĐOVANIA PROJEKTOVÝCH ZÁMEROV DO FINANCOVANIA	79
ZÁVER	80
PRÍLOHY	81
ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV POUŽITÝCH V PHSR	82
ZOZNAM SKRATIEK POUŽITÝCH V PHSR	83
ZOZNAM MÁP, TABULIEK, GRAFOV, OBRÁZKOV A FORMULÁROV	84

Úvod

Obecná samospráva v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja tvorí integrálnu súčasť regionálnej politiky a regionálneho rozvoja. Integrálnou súčasťou regionálnej politiky sa stala najmä v súvislosti s rozsiahlou decentralizáciou verejnej správy, ktorá sa na Slovensku uskutočnila po prelome milénia a ktorou na obecné samosprávy prešlo obrovské množstvo kompetencií, zodpovednosti a taktiež financií, predstavujúcich významnú časť verejných financií. Samosprávy tak v oblasti vytvárania podmienok pre hospodársky a sociálny rozvoj územia majú svoje nezastupiteľné postavenie. Či už v rámci svojich originálnych kompetencií alebo preneseného výkonu štátnej správy, obce zabezpečujú výkony a služby vo verejnom záujme. Z tohto dôvodu je potrebné venovať veľkú pozornosť a úsilie koncipovaniu rozvojových stratégií samospráv.

Dokument „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vikartovce na roky 2025-2031“ (ďalej len „PHSR“) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskej a sociálnej situácie stanovuje strategické ciele a priority v záujme budúceho rozvoja obce. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania obce. Týmto programom sa uskutočňuje podpora rozvoja na lokálnej úrovni s dôrazom na hospodársku, sociálnu a environmentálnu oblasť. Ide o program cielených opatrení, navrhnutý pre stimulovanie rozvoja obce v strednodobom horizonte.

Cieľom tohto dokumentu je navrhnúť funkčne trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce so zreteľom na potreby jej obyvateľov. Tento dokument formuluje tak strategické ciele, ako aj konkrétne opatrenia a aktivity, realizáciou ktorých budú tieto ciele naplnené. PHSR nie je uzavretý dokument bez možnosti zmien. Práve naopak, je dokumentom živým, otvoreným, ktorý môže byť v prípade potreby kedykoľvek aktualizovaný, dopĺňovaný a upravovaný. Jeho význam a využitie spočíva predovšetkým v tom, že je spracovaný na základe prieskumu názorov a potrieb volených orgánov obce, jej obyvateľov, záujmových skupín, ako aj za spoluúčasti miestnych aktérov a odborníkov.

Ambíciou dokumentu je podať odpovede na tri základné a najdôležitejšie otázky:

1. Akí sme a kde sa nachádzame?
2. Kam sa chceme dostať?
3. Ako sa tam dostaneme?

Cieľom analytickej časti je identifikácia rozvojových faktorov a disparít obce (akí sme a kde sa nachádzame). Následne je v strategickej časti sformulovaná vízia, ktorá dáva odpoveď na druhú otázku (kam sa chceme dostať). Spôsob ako sa tam dostať je stanovený v stratégii rozvoja, ktorej úspešné naplnenie bude závislé od úspešnosti realizácie opatrení a aktivít, definovaných v programovej časti dokumentu.

Pri vypracovaní tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa zohľadnili priority Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR, ako aj jej vízia regionálneho rozvoja na Slovensku: Slovensko sa má stať krajinou s vysokou kvalitou života všetkých jeho obyvateľov. V záujme naplnenia dlhodobej vízie regionálneho rozvoja SR zameranej na rozvoj obcí, miest a regiónov, na zvyšovanie ich výkonnostného potenciálu a konkurencieschopnosti Národná stratégia regionálneho rozvoja SR stanovuje strategický cieľ: Integrovaným a výsledkovo orientovaným prístupom k regionálnemu rozvoju a na základe využitia vnútorného potenciálu regiónov zvýšiť do roku 2030 ich adaptabilitu, konkurencieschopnosť a výkonnosť pri súčasnom zvyšovaní kvality života obyvateľov a pri rešpektovaní princípov udržateľného rozvoja.

Zámer spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vikartovce na roky 2025-2031

Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR

Zámer spracovania PHSR	
Názov dokumentu	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vikartovce na roky 2025-2031
Forma spracovania	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vikartovce na roky 2025-2031 (ďalej len „PHSR 2025-2031“) bude spracovaný podľa aktuálneho znenia zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov. Spracovanie dokumentu bude rešpektovať princíp partnerstva. Vykonané bude participatívnym spôsobom so zapojením zamestnancov obecného úradu, poslancov OcZ, širokej verejnosti a externých odborníkov. PHSR bude vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými tak v Národnej stratégii regionálneho rozvoja, ako aj v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja.
Riadenie procesu spracovania	Za riadenie procesu spracovania zodpovedá riadiaci tím zložený zo zástupcov obce a zhotoviteľa. Členmi riadiaceho tímu sú: Za obec: <u>Koordinátor riadiaceho tímu</u> Mgr. Jozef Švagerko – starosta obce Za zhotoviteľa: <u>Člen riadiaceho tímu</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD. – externý odborník Riadiaci tím zodpovedá za: - celkovú koordináciu spracovania PHSR 2025-2031, - zostavenie Zámeru spracovania PHSR, - spracovanie analýzy vnútorného a vonkajšieho prostredia, - spracovanie východísk pre strategickú časť, - vypracovanie strategickej vízie, - vypracovanie sumárneho návrhu aktivít a projektov ako východisko pre Akčný plán, - stanovenie termínov realizácie aktivít, projektov (roky) a odhad ich financovania (výška a zdroje financovania), - spracovanie akčného plánu na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky, - vytvorenie systému monitorovania, hodnotenia a aktualizácie PHSR, - spracovanie finančnej časti vo forme Finančného rámca pre realizáciu PHSR, - finalizáciu dokumentu a jeho predloženie zastupiteľstvu na schválenie.
Obdobie spracovania	Máj - jún 2025
Financovanie spracovania	Z rozpočtu obce.

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR

Harmonogram spracovania PHSR (2025)												
Mesiac	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Úvod					X							
Analytická časť					X							
Strategická časť					X							
Programová časť					X							
Realizačná časť					X	X						
Finančná časť						X						
Záver						X						

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 3 (Ú8): Štruktúra dokumentu

Úvod

táto časť zahŕňa:

- stručný popis kontextu vzniku a chronológie prípravy PHSR,
- stručné zhrnutie východiskových koncepčných dokumentov, týkajúcich sa vymedzeného územia,
- zámer spracovania PHSR.

Analytická časť

táto časť zahŕňa:

- kompletnú analýzu vnútorného prostredia na základe overeného súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dát podľa jednotlivých oblastí vrátane finančnej a hospodárskej situácie,
- analýzu silných a slabých stránok územia,
- identifikáciu hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia (výber hlavných faktorov),
- analýzu príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj územia (posúdenie hlavných faktorov z hľadiska príležitostí a ohrození),
- SWOT analýzu (súhrnná tabuľka),
- analýzu možných rizík a hrozieb, identifikáciu kritických oblastí rozvoja,
- identifikáciu východísk a možných riešení.

Strategická časť

táto časť zahŕňa:

- víziu územia,
- formuláciu a návrh stratégie,
- výber a popis strategických cieľov v jednotlivých politikách – oblastiach rozvoja (hospodárska, sociálna, environmentálna).

Programová časť

táto časť zahŕňa:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov výsledkov a dosahov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Realizačná časť

táto časť zahŕňa:

- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHSR, spôsob komunikácie, kooperácie a koordinácie,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- systém monitorovania a hodnotenia,
- akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky – vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a projektov.

Finančná časť

táto časť zahŕňa:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území v prepojení na programový rozpočet obce,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektov.

Záver

táto časť zahŕňa:

- informáciu o schválení a zverejnení PHSR.

Prílohy

táto časť zahŕňa:

- Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR (východiskové strategické a koncepčné dokumenty, súvisiaca legislatíva),
- Zoznam skratiek použitých v PHSR.

Analytická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Analytická časť PHSR obsahuje komplexné zhodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie – analýzu aktuálneho stavu, v akom sa obec nachádza. Definuje vnútorný potenciál územia a limitujúce faktory rozvoja obce. Sú v nej prezentované odhady budúceho vývoja obce, ako aj možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia.

Zoznam analyzovaných východiskových koncepčných dokumentov a dát

Pri spracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vikartovce na roky 2025-2031 boli analyzované a zohľadnené už existujúce programovacie a plánovacie dokumenty:

Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov

Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov			
Názov dokumentu	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu	Zdroj
Územný plán obce Vikartovce	priebežne	lokálna	Obecný úrad Vikartovce
Povodňová dokumentácia obce	priebežne	lokálna	Obecný úrad Vikartovce
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na roky 2021-2030	2021-2030	regionálna	https://psk.sk
Územný plán Prešovského samosprávneho kraja	priebežne	regionálna	https://psk.sk
Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030	do 2030	národná	www.mirri.gov.sk
Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	od 2001	národná	www.uupv.sk
Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030	do 2030	národná	www.minv.sk
Partnerská dohoda 2021-2027	2021-2027	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Operačný program Slovensko 2021-2027	2021-2027	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Agenda 2030	do 2030	nadnárodná	www.mirri.gov.sk

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Okrem rôznych koncepčných dokumentov bolo pri spracovaní dokumentu použité aj veľké množstvo dát rôzneho charakteru. Ich prehľad zobrazuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát

Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát		
Oblasť dát/téma	Zdroj údajov	Webová stránka
Obyvateľstvo	Obec Vikartovce Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.vikartovce.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.upsvar.sk www.scitanie.sk
Bývanie	Obec Vikartovce Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.vikartovce.sk www.scitanie.sk
Hospodárstvo	Obec Vikartovce Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Obchodný register Živnostenský register	www.vikartovce.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.orsr.sk www.zrsr.sk
Školstvo a vzdelávanie	Obec Vikartovce Centrum vedecko-technických informácií	www.vikartovce.sk www.cvtisr.sk
Zdravotníctvo	Obec Vikartovce	www.vikartovce.sk
Sociálna sféra	Obec Vikartovce Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny	www.vikartovce.sk www.upsvar.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

A.I Analýza vnútorného prostredia

Poloha katastrálneho územia a prírodné pomery

Obec Vikartovce leží v Prešovskom kraji, v okrese Poprad. Jej katastrálne územie susedí s katastrálnymi územiami obcí Liptovská Teplička (na západe), Šuňava, Spišská Teplica (na severe), Kravany (na východe) a Vernár (na juhu). V južnom cípe sa dotýka aj k.ú. obce Telgárt. Samotná obec má kotlinovú polohu, nachádza sa vo Vikartovskej priekope.

Geologická stavba územia je mimoriadne pestrá. Severná časť (nachádzajúca sa v Kozích chrbtoch) a južná časť katastra (oblasť Nízkych Tatier) je tvorená mladším paleozoikom vnútorných Karpát – najmä zlepenkami, pieskovecami, ílovitými bridlicami, ale aj andezitovo-bazaltovými vulkanitmi. Úplne najjužnejšiu časť katastra však už tvorí mezozoikum vnútorných Karpát (vápence, dolomity). Centrálnu časť katastra (najnižšie položenú, ležiacu v Hornádskej kotline, kde sa nachádza aj samotná obec) tvorí vrchná krieda a paleogén vnútorných Karpát – ide o flyš, reprezentovaný najmä borovským súvrstvom (pieskovce, vápence).

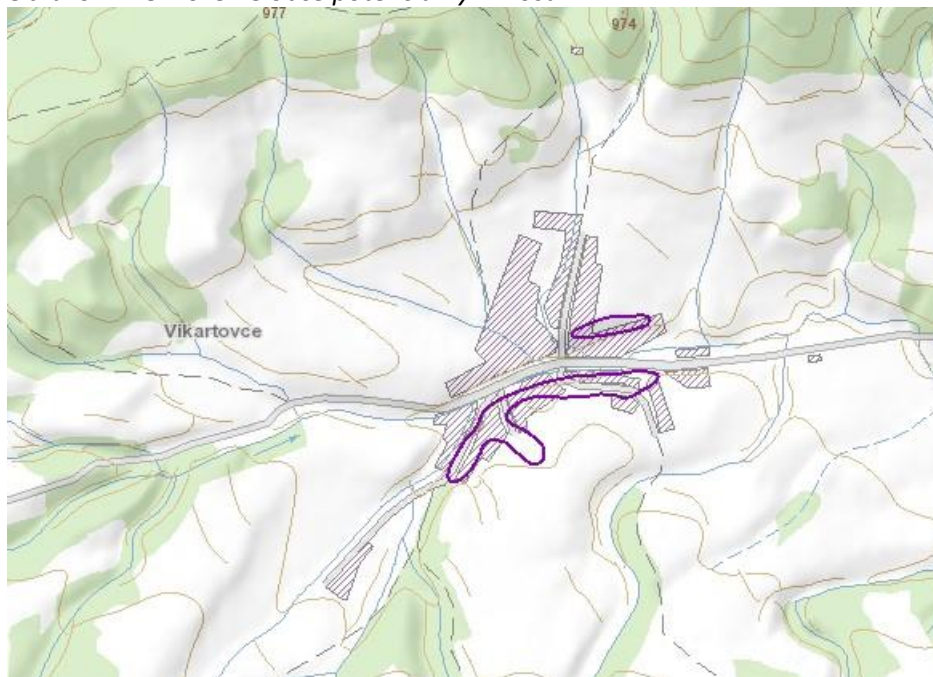
Z hľadiska geomorfologického členenia patrí katastrálne územie obce do Alpsko-Himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vnútorné Západné Karpaty a Fatransko-tatranskej oblasti. Severnú časť katastra tvorí celok Kozie chrbty s podcelkami Dúbrava (úplne na severe) a Važecký chrbát (na severozápade). Centrálnu časť katastra (najnižšie položenú) tvorí celok Hornádska kotlina a podcelok Vikartovská priekopa. Južnú a západnú časť katastra tvorí celok Nízke Tatry s podcelkom Kráľovohoľské Tatry. Ten je rozdelený na viacero častí: na časť Predná hoľa (južná časť katastra obce), časť Kráľova hoľa (juhozápadná časť), časť Teplická kotlina (krajne západná časť katastra, okolo Čierneho Váhu) a časť Priehyba (severne od Teplickej kotliny).

Hydrologicky patrí kataster obce až do dvoch úmorí (severnou časť katastra Vikartoviec prechádza hlavné európske rozvodie). Väčšina územia obce patrí do úmoria Čierneho mora a povodia Hornádu, len západná časť katastra do povodia Váhu. Krajne severná časť katastra však už patrí do úmoria Baltského mora a povodia Popradu. Sústavu vodných tokov v území tvoria predovšetkým rieka Hornád (pretekajúca centrom obce), Čierny Váh (tečúci po západnej hranici katastra obce), Jedlinský potok, Vikartovský potok a Červenec. Tie sú dopĺňané rozsiahlou sústavou bezmenných vodných tokov. Rieky a potoky na území obce majú snehovo-dažďový režim odtoku s najvyššou vodnosťou v marci až máji (s najvyššími prietokmi v apríli) a najnižšou vodnosťou na jeseň (september-október) a v zime (január-február). Kataster obce Vikartovce leží až v troch hydrogeologických rajónoch: paleogén Hornádskej a časti Popradskej kotliny, mezozoikum série Veľkého Boku – východná časť a príslušné kryštalínikum severovýchodných svahov Nízkych Tatier a paleozoikum a mezozoikum – „melafýrová séria“ severovýchodných svahov Nízkych Tatier a Kozích chrbtov.

Takmer celé územie obce patrí do chladnej klimatickej oblasti, okrsku C1 (mierne chladný), len krajne najjužnejšia časť katastra (v podhorí Kráľovej hole) patrí do okrsku C2 (chladný horský, veľmi vlhký). Územie obce je bohaté na vlahu – priemerné ročné úhrny zrážok sa pohybujú na úrovni od cca 600 mm v najnižšie položených častiach po cca 1000 mm v najvyššie položených oblastiach.

S tým, aká rozmanitá je geologická stavba územia, súvisí aj rozmanitosť pôdných typov v katastri obce. Nachádzajú sa tu napr. kambizeme modálne kyslé, kambizeme podzolové, v najvyšších častiach Kozích chrbtov rendziny a kambizeme rendzinové, v okolí Čierneho Váhu sú to organozeme a v oblasti Nízkych Tatier rendziny, rendziny kambizemné a kambizeme rendzinové. Z hľadiska fytogeografického členenia patrí väčšina časť katastra obce do ihličnatej fytogeograficko-vegetačnej zóny, okresov Kozie chrbty, Hornádska kotlina a ihličnatý nízkotatranský. Najjužnejšia časť katastra do bukovej zóny, kryštalínicko-druhohornej oblasti. Zoogeografické členenie terestrického biocyklu zaraďuje územie obce do provincie stredoeurópskych pohorí.

S tým, že v centrálnej časti katastra (kde je situovaná obec) sa nachádza flyš, súvisí aj skutočnosť, že obec je ohrozená svahovými deformáciami – potenciálnymi zosuvmi (zosuvy sú pre flyš typické). Zosuvy môžu potenciálne hroziť vo väčšine južnej časti zastavaného územia obce (južne od rieky Hornád), ako aj v menšej časti severne od rieky Hornád.

Obrázok 4: Ohrozenie obce potenciálnymi zosuvmi

Zdroj: Geologický atlas SR

Kvalita životného prostredia

Ochrana prírody a krajiny

Z aspektu územnej ochrany prírody leží väčšina katastra obce Vikartovce v území s I. stupňom ochrany prírody a krajiny (ktorým je podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny územie celej Slovenskej republiky). Do južnej časti katastra obce však zasahuje veľkoplošné chránené územie – Národný park Nízke Tatry (na väčšine jeho územia platí III. stupeň územnej ochrany prírody), pričom krajne západnú časť katastra Vikartoviec tvorí ochranné pásmo tohto národného parku (s II. stupňom ochrany). Žiadne maloplošné chránené územie sa v katastri Vikartoviec nenachádza.

Z hľadiska medzinárodných chránených území, patriacich do siete NATURA 2000, zasahuje do katastra obce Vikartovce viacero území. Ide o Chránené vtáčie územie Nízke Tatry (SKCHVU018) a dve územia európskeho významu: Kráľovohoľské Tatry (SKUEV0310) a Horný tok Hornádu (SKUEV0290).

Podľa Informačného systému environmentálnych záťaží, vedeného Ministerstvom životného prostredia SR, nie sú na území obce Vikartovce evidované žiadne environmentálne záťaže.

Ochrana pred povodňami

Z hľadiska ochrany pred povodňami sa v katastri obce Vikartovce nachádza viacero problémových lokalít s potenciálom záplav. Ide najmä o povodie malých bezmenných tokov, pretekajúcich zastavaným územím obce a vlievajúcich sa do Hornádu. Tieto bezmenné potoky sa pri výdatnejších zrážkach a privalových dažďoch niekedy vyliievajú a spôsobujú problémové situácie. Je preto vhodné vykonať na nich potrebné úpravy. Rieka Hornád, ako najväčší tok v území, problémy obci nespôsobuje. S ohľadom na zmenu klímy a čoraz častejšie extrémne prejavy počasia je tak namieste realizovať v obci rôzne protipovodňové a vodozádržné opatrenia, spolu s celým komplexom ďalších adaptačných opatrení v dôsledku zmeny klímy.

Odpadové hospodárstvo

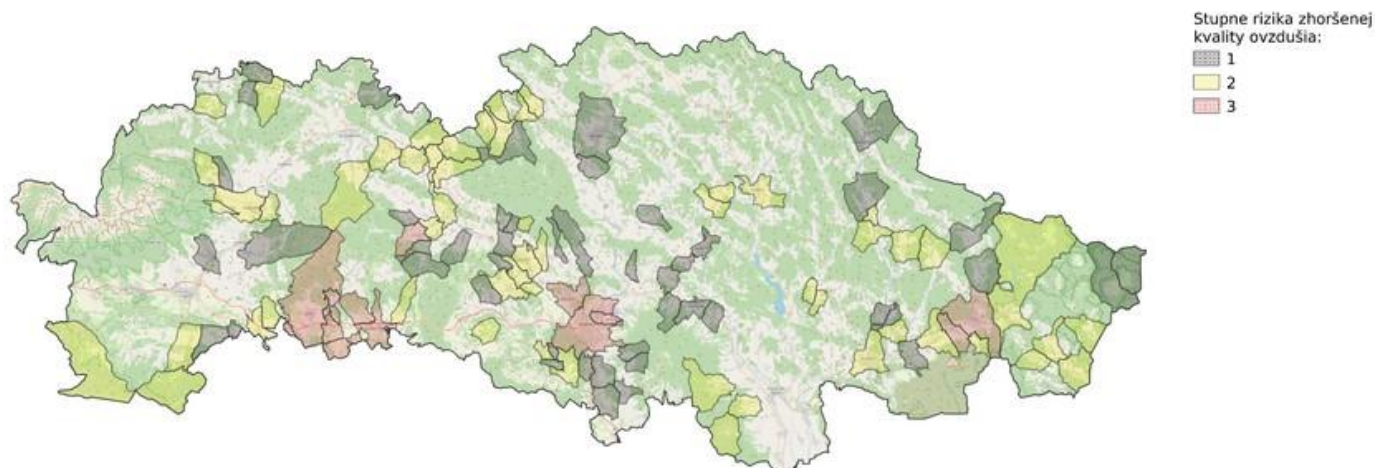
Systém zberu komunálnych odpadov je v obci nastavený podľa reálnych potrieb obyvateľov a zabezpečuje sa v súlade s ustanoveniami zákona NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov. Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu je však nízka, za rok 2024 dosiahla len 22 %. Obec teda v tomto ukazovateli zaostáva za cieľmi v oblasti nakladania s odpadmi, stanovenými pre Slovenskú republiku (dosiahnuť do roku 2030 mieru recyklácie na úrovni 60 %), ako aj za aktuálnym priemerom SR (cca 40 %).

Na zber zmesového komunálneho odpadu sa používajú KUKA nádoby. V obci je zavedený kalendárový systém zberu zmesového odpadu – všetky nádoby na zmesový odpad sa vyvážajú v pravidelných intervaloch (každé 2 týždne). Na triedený zber papiera, plastov, kovov, skla a kompozitných obalov sa používajú plastové vrecia alebo kontajnery. V záujme kvalitnejšieho a efektívnejšieho nakladania s odpadmi v obci by bolo vhodné vybudovať zberný dvor a malú kompostáreň (tzv. obecné kompostovisko).

Kvalita ovzdušia

Obec Vikartovce nie je ohrozená zhoršenou kvalitou ovzdušia. Obci bola totižto na základe Metódy integrovaného posúdenia obcí vzhľadom na riziko nepriaznivej kvality ovzdušia pre rok 2023 priradená hodnota 0 – čo znamená, že Vikartovce nepatria medzi rizikové obce / mestá (ktoré by boli ohrozené zhoršenou kvalitou ovzdušia).

Obrázok 5: Rizikové obce v Prešovskom kraji, určené metódou integrovaného posúdenia pre rok 2023

Poz.1: s výškou rizikového stupňa stúpa závažnosť ohrozenia zhoršenou kvalitou ovzdušia. Ak je samospráva priradená hodnota 0, znamená to, že nepatrí medzi rizikové obce / mestá (ktoré by boli ohrozené zhoršenou kvalitou ovzdušia)

Poz. 2: na obrázku sú zobrazené len rizikové obce, tzn. obce, ktorým bola priradená hodnota 1 až 3. Najvyššiemu riziku ohrozenia znečistením ovzdušia zodpovedá stupeň 3.

Poz. 3: Metodika zahŕňa mieru vykurovania domácností tuhým palivom, vplyv zhoršených rozptylových podmienok z krátkodobého aj dlhodobého hľadiska, výsledky chemicko-transportného modelu CMAQ, interpolačného modelu RIO a výsledky modelovania s vysokým rozlíšením modelom CALPUFF na vybraných doménach s predpokladom zhoršenej kvality ovzdušia.

Zdroj: www.shmu.sk, Správa o kvalite ovzdušia v SR 2023

Obyvateľstvo

Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka zobrazuje základné parametre stavu a pohybu obyvateľstva obce Vikartovce za posledných 10 rokov. Počet obyvateľov sa v tomto období znížil o 43 (z 1 868 v roku 2015 na 1 825 v roku 2024).

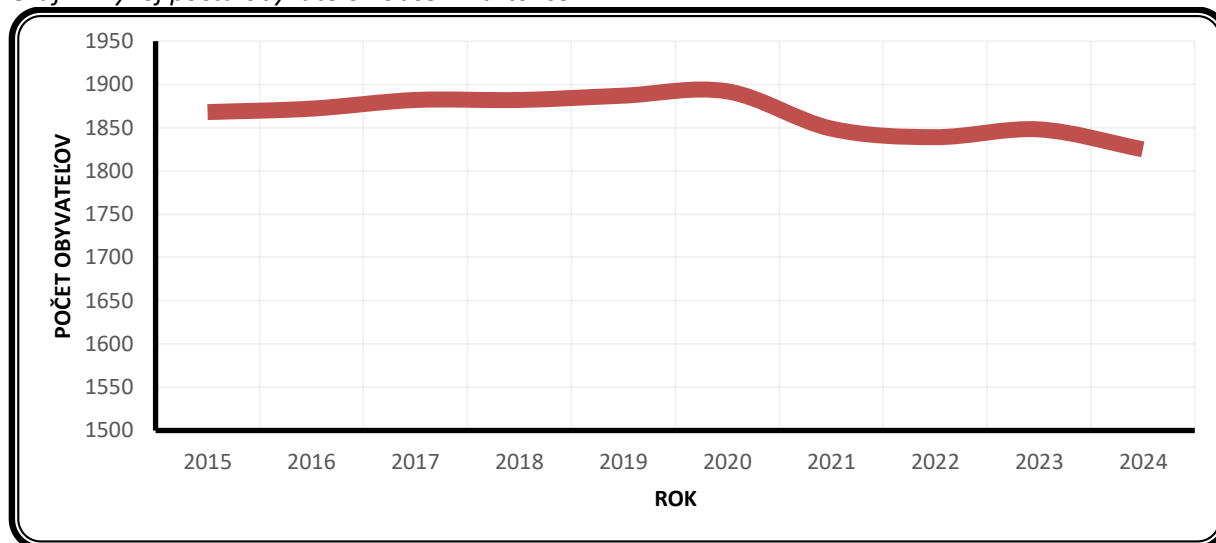
Tabuľka 3: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Počet obyvateľov (k 31.12.)	1868	1872	1882	1882	1887	1892	1849	1839	1848	1825
Živonarodení	19	23	22	20	16	27	24	19	20	14
Zomrelí	14	9	15	16	11	17	21	13	7	20
Bilancia prirodzeného pohybu	5	14	7	4	5	10	3	6	13	-6
Pristáhovaní	9	11	7	12	9	12	9	6	15	17
Vysťahovaní	14	21	4	16	9	17	19	22	19	34
Migračné saldo	-5	-10	3	-4	0	-5	-10	-16	-4	-17
Bilancia celkového pohybu	0	4	10	0	5	5	-7	-10	9	-23
Hr.m. živorodenosti (‰)	10,2	12,3	11,7	10,6	8,5	14,3	13,0	10,3	10,8	7,7
Hr.m. úmrtnosti (‰)	7,5	4,8	8,0	8,5	5,8	9,0	11,4	7,1	3,8	11,0
Hr.m. prirodzeného prírastku (‰)	2,7	7,5	3,7	2,1	2,6	5,3	1,6	3,3	7,0	-3,3
Hr.m. imigrácie (‰)	4,8	5,9	3,7	6,4	4,8	6,3	4,9	3,3	8,1	9,3
Hr.m. emigrácie (‰)	7,5	11,2	2,1	8,5	4,8	9,0	10,3	12,0	10,3	18,6
Hr.m. migračného salda (‰)	-2,7	-5,3	1,6	-2,1	0,0	-2,6	-5,4	-8,7	-2,2	-9,3
Hr.m. celkového prírastku (‰)	0,0	2,1	5,3	0,0	2,6	2,6	-3,8	-5,4	4,9	-12,6

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné prepočty

Vývoj počtu obyvateľov obce Vikartovce za ostatných 10 rokov mal do roku 2020 stúpajúci trend, od r. 2021 však už prevláda trend klesania. V porovnaní s rokom 2015 bol počet obyvateľov obce na konci roku 2024 o 2 % nižší.

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Vikartovce

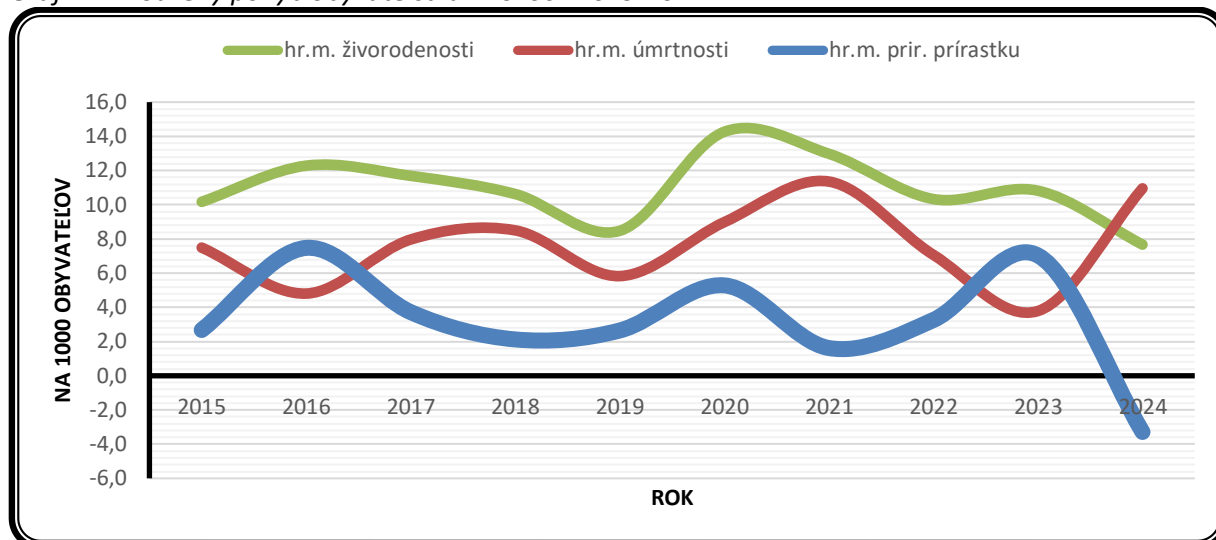
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Úroveň natality za posledných 10 rokov mala pomerne nevyrovnaný priebeh, keď sa pohybovala v rozmedzí cca 8-14 ‰. Počet narodených detí sa v obci medziročne pohyboval v rozmedzí 14-27. Priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery živorodenosti za celé hodnotené obdobie, teda za posledných 10 rokov, bola vo Vikartovciach 10,9 ‰. Obec teda v tomto ukazovateli dosahuje pomerne priaznivé hodnoty. Pre porovnanie, v okrese Poprad sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 9,0 ‰, v Prešovskom kraji 11,5 ‰ a v Slovenskej republike na úrovni cca 8,5 ‰.

Medziročný vývoj počtu zomrelých mal, podobne ako u živonarodených, taktiež menej vyrovnaný priebeh. Najmenej zomrelých za posledných 10 rokov bolo v roku 2023 (7 osôb), najviac v roku 2021 (21 osôb). Úroveň mortality sa teda pohybovala v rozmedzí od 3,8 po 11,4 ‰, pričom priemer za posledných 10 hodnotených rokov bol vo Vikartovciach len 7,7 ‰. V obci teda môžeme pozorovať nižšiu mieru úmrtnosti akú má Slovenská republika (cca 10,0 ‰), Prešovský kraj (8,5 ‰) i okres Poprad (cca 9,0 ‰).

Takéto hodnoty hrubej miery živorodenosti a hrubej miery úmrtnosti sa odzrkadľujú v bilancii prirodzeného pohybu obyvateľstva Vikartoviec. Obec bola počas väčšiny hodnoteného obdobia populačne zisková (až 9x), negatívnu bilanciu prirodzeného pohybu zaznamenala len raz. Hrubá miera prirodzeného prírastku sa v posledných 10 rokoch pohybovala v rozmedzí od -3,3 ‰ po 7,5 ‰. Z dôvodu takejto kombinácie natality s mortalitou bola reprodukcia obyvateľstva za posledných 10 rokov priaznivá. Celkovo možno konštatovať, že prirodzenými populačnými procesmi dochádzalo v obci k prírastku obyvateľov.

Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2015-2024

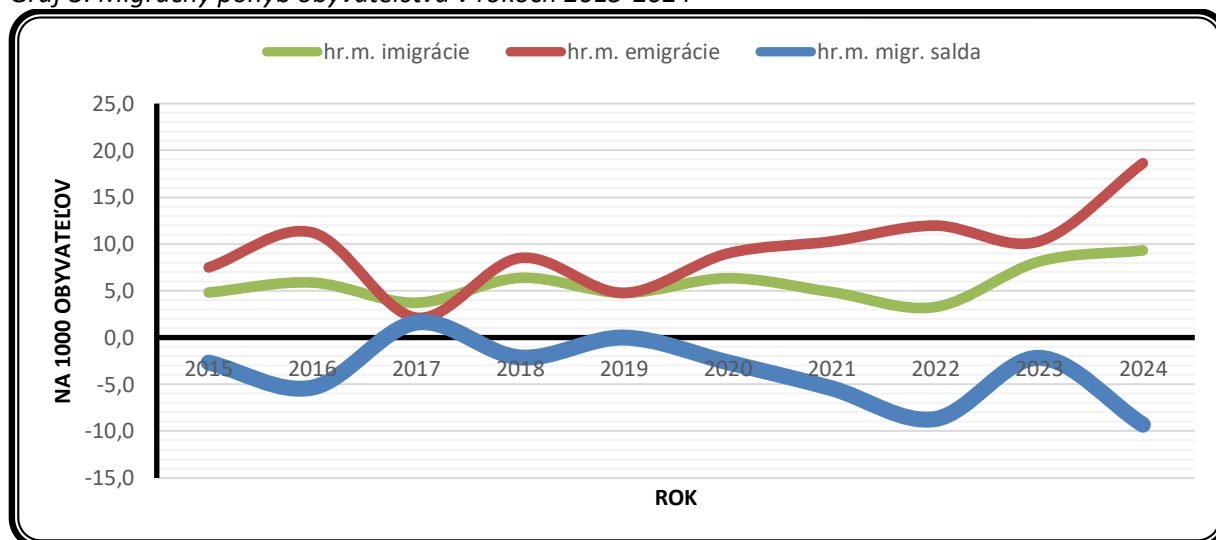

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Zatiaľ čo vývoj prirodzeného pohybu je v obci pozitívny, vývoj z hľadiska migračného pohybu je na tom presne opačne. Hrubá miera imigrácie sa v obci za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni len 5,7 ‰ (priemerne sa ročne prisťahovalo 10,7 osôb). Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala oveľa vyššie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola 9,4 ‰ (v priemere 17,5 vysťahovaných osôb ročne).

Výsledkom hore uvedených procesov bol nepriaznivý vývoj migračného salda, ktoré sa pohybovalo v rozmedzí od -17 osôb v roku 2024 po +3 osoby v roku 2017. Kladné migračné saldo obec zaznamenala len raz (2017), v roku 2019 bolo migračné saldo nulové a až 8x bolo migračné saldo záporné. Väčšinu hodnoteného obdobia teda obec vykazuje negatívnu bilanciu migračného salda, pričom z aspektu migrácie v nej prebiehajú prevažne depopulačné procesy. Možno teda konštatovať, že trend vývoja za posledných 10 rokov je nepriaznivý.

Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2015-2024

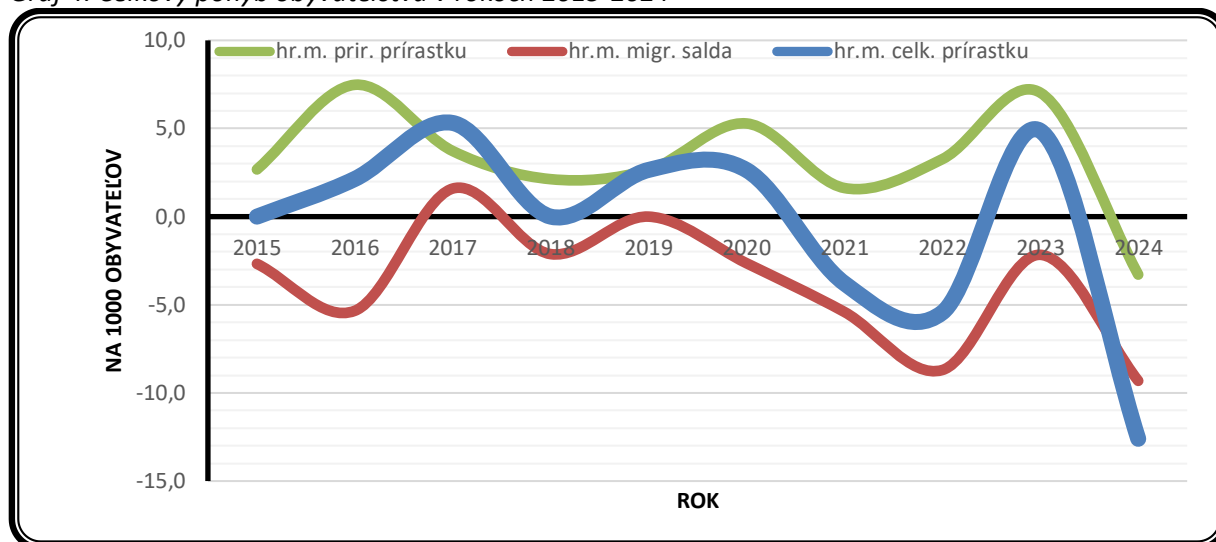

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Hrubá miera prirodzeného prírastku dosahovala počas väčšiny hodnoteného obdobia kladné hodnoty (viac ľudí sa v týchto rokoch narodilo ako zomrelo), čiže prirodzenými populačnými procesmi počet obyvateľov poväčšine rástol. Naproti tomu, hrubá miera migračného salda dosahovala väčšinou záporné hodnoty, znamenajúce migračný úbytok obyvateľstva (viac ľudí sa z obce v danom roku vysťahovalo ako sa do nej prisťahovalo).

Výsledkom kombinácie vyššie popísaných prirodzených populačných procesov a migračných procesov je celkový úbytok obyvateľov obce Vikartovce. Celkovú situáciu ohľadne populačného vývoja v obci možno teda hodnotiť skôr negatívne (hoci bilancia celkového pohybu bola až do r. 2020 kladná, odvtedy sa vývoj otočil a obec zaznamenáva výrazné úbytky obyvateľstva).

Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2015-2024

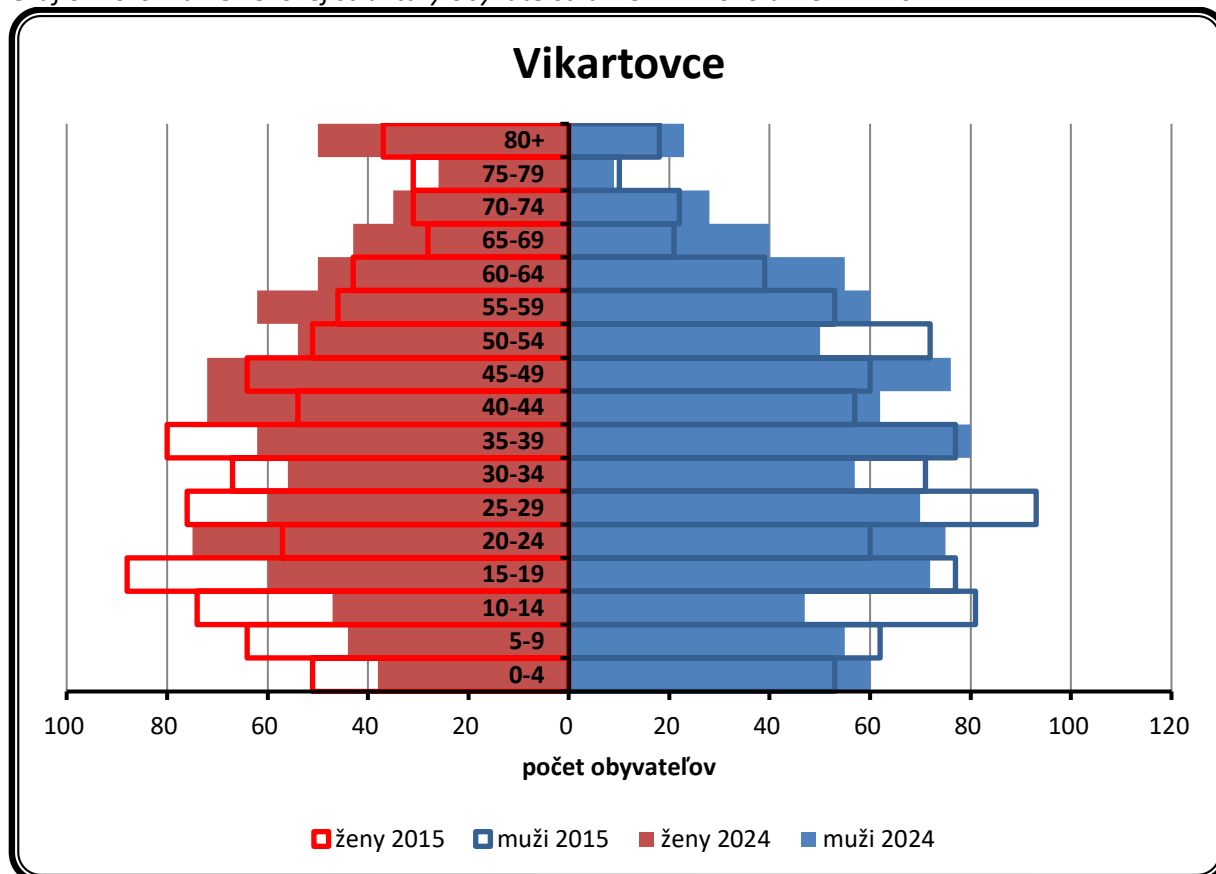
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

Početnosť obyvateľov v jednotlivých vekových kategóriách znázorňuje veková pyramída. Pomocou vekovej pyramídy možno k určitému dátumu graficky znázorniť zastúpenie jednotlivých vekových kategórií populácie, rozdelených na mužov a ženy. Na základe tvaru vekovej pyramídy možno skonštatovať, aký typ populácie sa v obci v danom konkrétnom čase nachádza – či progresívny, stacionárny alebo regresívny.

Veková pyramída obyvateľstva Vikartoviec ukazuje, že v obci sa z pohľadu demografickej reprodukcie aktuálne nachádza regresívny typ populácie, keďže početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) ani zďaleka nedosahuje početnosť poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva (k 31.12.2024 to bolo v pomere 291 k 585). Navyše, za ostatných 10 rokov sa veková štruktúra obyvateľstva obce výrazne zhoršila (k 31.12.2015 bol pomer predreprodukčnej k poreprodukčnej zložke obyvateľstva 385 k 502 – pred desiatimi rokmi sa teda v obci nachádzal prechodný typ medzi stacionárnym typom a regresívnym typom populácie). Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Vikartoviec majú aktuálne vekové skupiny (podľa poradia) 20-24 ročných (150 obyvateľov), 45-49 ročných (148 obyvateľov) a 35-39 ročných (142 obyvateľov). K 31.12.2024 tu spomedzi 1 825 obyvateľov žilo 291 detí do 14 rokov a 254 seniorov vo veku nad 65 rokov. Zo spomínaných 1 825 obyvateľov v obci k uvedenému dátumu žilo 919 mužov a 906 žien. V nadväznosti na typ vekovej pyramídy a typ populácie možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska bude prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov obce (pri nezmenených podmienkach) klesať.

Graf 5: Porovnanie vekovej štruktúry obyvateľstva k 31.12.2015 a k 31.12.2024

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Obyvateľstvo Vikartoviec rýchlo starne, dokonca rýchlejšie ako priemer SR. Ako vidieť z nasledujúcej tabuľky, priemerný vek obyvateľstva obce sa za ostatných 10 rokov zvýšil z 35,63 na 39,06 rokov. To znamená, že v obci sa priemerný vek za ostatných 10 rokov zvýšil až o 3,43 roka, zatiaľ čo v SR to bolo o 2,08 roka. V porovnaní so Slovenskou republikou žije v obci aktuálne o niečo mladšie obyvateľstvo (nakoľko priemerný vek vo Vikartovciach v roku 2024 bol 39,06 rokov, pričom v SR to bolo 42,21 rokov). Počet seniorov na 100 detí vo veku do 14 rokov sa v obci zvyšuje (čo je negatívny trend), a to rýchlejším tempom, ako v SR. Index starnutia obyvateľstva obce Vikartovce, ktorý vyjadruje pomer poproduktívneho obyvateľstva k predproduktívnemu, dosiahol v roku 2024 hodnotu 87,3. To znamená, že na 100 detí do 14 rokov pripadá v obci cca 87 osôb v poproduktívnom veku (kým v roku 2015 to bolo len cca 51 osôb). V prípade SR index starnutia v roku 2024 dosiahol hodnotu až 118,9. Je teda nutné skonštatovať, že hoci je v obci vývoj (teda proces) negatívnejší ako v SR, aktuálny stav vekovej štruktúry je v obci zatiaľ ešte o niečo lepší, ako je tomu v rámci priemeru SR.

Tabuľka 4: Vývoj vybraných parametrov vekovej štruktúry obyvateľstva

Ukazovateľ	Územie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Priemerný vek (rok)	Vikartovce	35,63	36,10	36,26	36,62	37,10	37,29	37,57	38,14	38,53	39,06
	SR	40,13	40,37	40,59	40,82	41,06	41,26	41,39	41,62	41,91	42,21
Mediánový vek (rok)	Vikartovce	33,7	34,3	34,5	34,9	35,4	35,6	36,3	37,0	37,6	38,3
	SR	39,4	39,8	40,2	40,6	41,0	41,4	41,8	42,2	42,6	43,0
Index starnutia	Vikartovce	51,4	57,1	58,8	62,0	67,1	68,3	70,3	76,4	81,6	87,3
	SR	94,2	97,0	99,4	101,9	104,8	107,3	108,3	111,0	114,8	118,9

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Z hľadiska produktivity možno obyvateľstvo rozdeliť do 3 základných skupín: na predproduktívne obyvateľstvo (0 – 14 rokov), produktívne obyvateľstvo (15 – 64 rokov) a poproduktívne obyvateľstvo (65+ rokov). Zvyšovanie, resp. znižovanie počtu obyvateľov v niektorej z týchto 3 skupín môže spravidla pre obec naznačovať budúce potreby obyvateľstva v sociálnej oblasti, ktorým bude samospráva čeliť – napr. nárast počtu obyvateľov predproduktívnej kategórie obyčajne znamená zvyšovanie dopytu po detských ihriskách, zvýšenie nárokov na kapacity MŠ a ZŠ a pod. Zvyšovanie počtu občanov v produktívnom veku môže samospráve napríklad napovedať, že bude existovať zvýšený dopyt po bývaní alebo službách. Podobne, rast počtu obyvateľov v poproduktívnej kategórii môže naznačovať budúcu potrebu poskytovania opatrovateľskej služby alebo zvýšené nároky samosprávy na prácu so seniorami (napr. organizácia rôznych podujatí pre seniorov, zriadenie klubu dôchodcov a pod.).

Skladba vekovej štruktúry obyvateľstva obce Vikartovce sa za ostatných 10 rokov podstatne zhoršila. V porovnaní s rokom 2015 výrazne klesol v roku 2024 podiel predproduktívnej zložky obyvateľstva (z 20,6 % na 16,0 %), zároveň sa výrazne zvýšil podiel poproduktívnej zložky obyvateľstva (z 10,6 % na 13,9 %). Na druhej strane je však nutné skonštatovať, že oproti priemeru SR je skladba vekovej štruktúry v obci Vikartovce aktuálne ešte stále o trochu priaznivejšia (čo sa však pri nastúpených trendoch môže veľmi rýchlo zmeniť).

V obci možno očakávať postupný nárast dopytu po sociálnych službách a rôznych aktivitách pre seniorov. Na základe vývoja počtu a podielu obyvateľov v seniorskom veku (65+), ako aj aktuálnej vekovej štruktúry obyvateľstva obce možno konštatovať, že do budúcnosti možno vo Vikartovciach očakávať postupný nárast dopytu po sociálnych službách a rôznych aktivitách, zameraných na túto cieľovú skupinu obyvateľov. Počet seniorov totižto za ostatných 10 rokov narástol v obci až o 28 % (zo 198 v r. 2015 na 254 v r. 2024).

Tabuľka 5: Vývoj počtu a podielu osôb podľa vybraných vekových skupín

Ukazo- vateľ	Územie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
4 roky alebo menej (počet)	Vikartovce	104	103	107	104	102	111	106	99	104	98
65 rokov alebo viac (počet)	Vikartovce	198	210	213	222	228	230	225	233	248	254
Predproduktívny vek (%)	Vikartovce	20,6	19,7	19,2	19,0	18,0	17,8	17,3	16,6	16,5	16,0
	SR	15,3	14,5	15,6	15,7	15,8	15,9	16,1	16,1	16,0	15,8
Produktívny vek (%)	Vikartovce	68,8	69,1	69,5	69,2	69,9	70,0	70,5	70,7	70,1	70,1
	SR	70,2	69,6	68,9	68,2	67,6	67,0	66,6	66,1	65,7	65,4
Poproduktívny vek (%)	Vikartovce	10,6	11,2	11,3	11,8	12,1	12,2	12,2	12,7	13,4	13,9
	SR	14,5	15,0	15,5	16,0	16,6	17,1	17,4	17,9	18,4	18,8

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Národnostná a konfesijná štruktúra

Národnostné zloženie obyvateľstva Vikartoviec bolo v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 takmer homogénne, keďže v ňom podľa jeho výsledkov výrazne dominovala slovenská národnosť s 97,4 % obyvateľov (1 807 z 1 856 osôb). Vyššie zastúpenie mala len rómska národnosť (16 obyvateľov; 0,9 %).

Tabuľka 6: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

Národnosť	Počet obyvateľov	Podiel (%)
slovenská	1 807	97,4
rómska	16	0,9
česká	3	0,2
nezistená	30	1,6
SPOLU	1 856	100,0

Zdroj: SODB 2021

Údaje o národnostnej štruktúre obyvateľstva, získané z SODB 2021, sú však výrazne skreslené. Obyvatelia rómskej národnosti majú totižto tendenciu hlásiť sa (z rôznych dôvodov) najmä k slovenskej národnosti (ale aj iným). Reálnejší obraz o celkovom počte Rómov v obci poskytujú údaje z Atlasov rómskych komunít (ARK) 2004, 2013 a 2019.

V obci sa zvyšuje celkový počet, ako aj podiel Rómov. Kým v roku 2004 žilo vo Vikartovciach 456 obyvateľov rómskej národnosti, ktorí predstavovali 25,9 %-ný podiel na celkovom počte obyvateľov, v roku 2019 to už podľa ARK 2019 bolo 765 osôb so 41,0 % podielom. Zatiaľ čo počet Rómov sa za 15 rokov (v období 2004-2019) zvýšil o 68 %, počet obyvateľov nerómskeho pôvodu za ten istý čas klesol o 16 %.

Podľa vyjadrení samosprávy obce Vikartovce však sú údaje z Atlasu rómskych komunít 2019 z neznámeho dôvodu nespoľahlivé. Samospráva Vikartoviec uvádza, že v čase tvorby ARK 2019, ako aj v súčasnosti (jar 2025), žije v obci cca 610 obyvateľov rómskej národnosti (ktorí teda tvoria 1/3 podiel na celkovom počte obyvateľov). Každopádne však platí, že počet Rómov, ako aj ich podiel na celkovom počte obyvateľov, sa od roku 2004 postupne zvyšuje.

Tabuľka 7: Rómske obyvateľstvo v obci Vikartovce podľa rôznych zdrojov

	Celkový počet obyvateľov obce podľa ARK	Počet obyvateľov „nerómskeho“ pôvodu	Počet Rómov	Podiel Rómov (%)
ARK 2004	1 761	1 305	456	25,9
ARK 2013	1 844	1 269	575	31,2
ARK 2019	1 863	1 098	765	41,0

Zdroj: vlastné spracovanie na základe ARK 2004, 2013 a 2019

V konfesionalnej štruktúre obyvateľstva v čase Sčítania 2021 výrazne dominovalo rímskokatolícke vierovyznanie s 91,5 % obyvateľov (1 699 z 1 856 obyvateľov). K žiadnemu náboženstvu sa nehlásilo 3,2 % obyvateľov obce (60 osôb) a u 2,5 % obyvateľov (47 osôb) príslušnosť ku konfesiám zistená nebola (SODB 2021).

Tabuľka 8: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania

Konfesia	Počet obyvateľov	Podiel (%)
bez náboženského vyznania	60	3,2
Rímskokatolícka cirkev	1 699	91,5
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	2	0,1
Gréckokatolícka cirkev	8	0,4
Reformovaná kresťanská cirkev	1	0,1
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	2	0,1
Evanjelická cirkev metodistická	1	0,1
Kresťanské zbory	14	0,8

Židovská obec	3	0,2
islam	2	0,1
ostatné a nepresne určené kresťanské cirkvi	13	0,7
ad hoc hnutia	4	0,2
nezistené	47	2,5
SPOLU	1 856	100,0

Zdroj: SODB 2021

Vzdelanostná štruktúra

Podľa výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 (SODB 2021) malo v tom čase (k 1.1.2021) až 39 % obyvateľov obce ako najvyššie dosiahnuté vzdelanie len základné vzdelanie (tzn. osoby vo veku 15 rokov a viac, ktoré neukončili žiadne vzdelanie + osoby s ukončeným základným vzdelaním). Stredoškolské vzdelanie bez maturity (max. výučný list) malo 19 % a stredoškolské vzdelanie s maturitou a vyššie 20 % obyvateľov Vikartoviec. Vysokoškolské vzdelanie v roku 2021 malo len 8 % obyvateľov obce.

Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania

Zdroj: SODB 2021

Nezamestnanosť

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti.

Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

Počet uchádzačov o zamestnanie sa v obci Vikartovce za posledných 10 rokov pohyboval v rozmedzí 67 až 193. Miera nezamestnanosti sa teda v obci v ostatnom období pohybovala v rozpätí od 7,7 % (2024) po 22,2 % (2016). Pre porovnanie, k 31.12.2024 bola miera nezamestnanosti v Prešovskom kraji na úrovni 9,9 % a v Slovenskej republike 5,9 %.

Podiel uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku² na celkovom počte obyvateľov v produktívnom veku bol k 31.12.2024 v okrese Poprad na úrovni 4,5 %, v Prešovskom kraji 7,3 % a v Slovenskej republike 4,5 %. V okolitých okresoch, s ktorými okres Poprad susedí, bol tento podiel nasledovný: Kežmarok 11,0 %, Levoča 6,9 %, Spišská Nová Ves 5,8 %, Rožňava 10,5 %, Brezno 5,4 % a Liptovský Mikuláš 4,1 %.

Tabuľka 9: Vývoj nezamestnanosti v obci

k 31.12.	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Počet UoZ	192	193	119	98	84	119	105	93	95	67
Miera nezamestnanosti* (%)	22,1	22,2	13,7	11,3	9,7	13,7	12,1	10,7	10,9	7,7

* Na výpočet miery nezamestnanosti bol použitý údaj o ekonomicky aktívnom obyvateľstve v obci zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021.

Zdroj: SODB 2021, UPSVaR, vlastné spracovanie

Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2015-2024 (k 31.12.)

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

Na konci roku 2024 bolo v obci Vikartovce prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaných 67 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu bolo 28 mužov (41,8 %) a 39 žien (58,2 %). Ako ukazuje nasledujúca tabuľka a graf, problémy s nezamestnanosťou majú v obci všetky vekové skupiny obyvateľstva. Neexistuje žiadna veková skupina, ktorá by bola v porovnaní s inými výraznejšie

² Od roku 2023 už UPSVaR nezverejňuje za okresy SR ukazovateľ „miera nezamestnanosti“ (ktorý sa vypočíta na základe počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov v okrese), ale iný ukazovateľ – „Podiel UoZ v produktívnom veku na obyvateľstve v produktívnom veku“ v danom okrese (ako sám názov napovedá – ukazovateľ sa vypočíta na základe počtu obyvateľov v produktívnom veku; udáva sa taktiež v %). Tento „nový“ ukazovateľ býva oproti miere nezamestnanosti spravidla o cca 1 až 3 p.b. nižší (v závislosti od územnej jednotky).

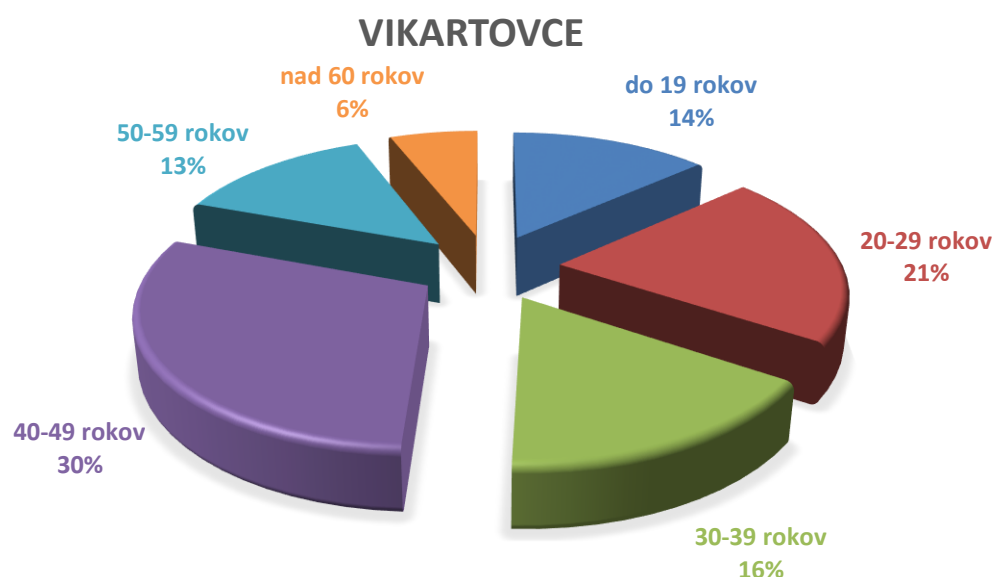
marginalizovaná (samozrejme, do tohto porovnania neberieme do úvahy vekovú skupinu do 19 rokov, keďže sa reálne jedná spravidla len o 2 ročníky – 18 a 19 ročných UoZ a rovnako ani vekovú skupinu nad 60 rokov, keďže pri tejto sa reálne jedná len o 3 ročníky – 60, 61 a 62 ročných UoZ).

Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2024

do 19 r.		20-29 r.		30-39 r.		40-49 r.		50-59 r.		nad 60 r.		UoZ spolu	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
9	13,4	14	20,9	11	16,4	20	29,9	9	13,4	4	6,0	67	100

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Graf 8: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2024

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce. Z tohto hľadiska je vo Vikartovciach veľmi negatívnou skutočnosť, že zo 67 uchádzačov o zamestnanie na konci roku 2024 bolo až 76 % UoZ (51 osôb) takých, ktorí majú najvyššie ukončené vzdelanie základnú školu alebo nižšie stredné odborné vzdelanie (bez výučného listu).

Graf 9: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2024

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie patrí medzi najvýznamnejšie parciálne indikátory, poukazujúce na „zdravie“ ekonomickej a sociálnej sféry v tom – ktorom regióne. S nepriaznivou štruktúrou UoZ podľa doby evidencie (tzn. s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných osôb – nad 12 mesiacov) sa spájajú výrazné problémy ekonomického a sociálneho charakteru (vysoké sociálne dávky, „neschopnosť“ zamestnať takýchto obyvateľov, chudoba, sociálno-patologické javy a pod.). Z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa sleduje predovšetkým podiel dlhodobo nezamestnaných osôb na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, keďže dlhodobá nezamestnanosť patrí medzi výrazne negatívne ukazovatele socioekonomického rozvoja (resp. zaostalosti) daného regiónu.

V Slovenskej republike sa podiel krátkodobo nezamestnaných (menej ako 7 mesiacov) v roku 2024 pohyboval na úrovni cca 43 %, podiel strednodobo nezamestnaných (7 – 12 mesiacov) na úrovni cca 18 % a podiel dlhodobo nezamestnaných až okolo úrovne 39 % (pričom Slovenská republika a špeciálne regióny východného Slovenska vykazujú dokonca najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov v rámci všetkých regiónov Európskej únie). Vo Vikartovciach bol k 31.12.2024 podiel dlhodobo nezamestnaných obyvateľov (nad 12 mesiacov) 52 %, pričom až 34 % (23 UoZ) z celkového počtu UoZ bolo nezamestnaných dokonca dlhšie ako 2 roky.

Graf 10: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2024

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie zamestnaní nám zatrieduje nezamestnaných do skupín podľa toho, aký charakter malo pracovné miesto, ktoré zaujímal terajší uchádzač o zamestnanie bezprostredne pred tým, než bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Jednotlivé zamestnania sú v tejto štruktúre rozdelené do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Pri tejto štruktúre sa dôraz kladie na charakter pracovného miesta a nie na to, či zamestnanec v konkrétnom zamestnaní je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.

Najvyšší podiel v štruktúre UoZ podľa klasifikácie zamestnaní majú vo Vikartovciach osoby, ktoré bezprostredne pred zaradením do evidencie boli bez zamestnania (54 zo 67 UoZ; 80,6 %). To sú napr. osoby, ktoré doposiaľ ešte nikdy nepracovali (teda absolventi, ženy, ktoré boli hneď po skončení štúdia na materskej/rodičovskej dovolenke, dlhodobo nezamestnané osoby, ktoré si od ukončenia školy doteraz žiadne zamestnanie nenašli a pod.).

Druhú najvýznamnejšiu skupinu tvoria pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (7 UoZ zo 67; 10,4 %). Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci sú tí UoZ, ktorí v poslednom zamestnaní vykonávali práce vyžadujúce si vedomosti na úrovni základnej školy (ako napr. jednoduché a rutinné práce vyžadujúce ručné nástroje a fyzickú silu – upratovanie, čistenie, kopanie jám, zametanie ulíc, ručné balenie, manipulácie s nákladmi, dokladanie tovaru, zber a triedenie odpadov a pod.).

Tabuľka 11: Štruktúra UoZ podľa profesie (SK ISCO-08) vykonávanej bezprostredne pred zaradením do evidencie (k 31.12.2024)

Trieda ISCO-08	Počet UoZ	Podiel (%)
0 - Príslušníci ozbrojených síl	0	0,0
1 - Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	0	0,0
2 - Špecialisti	0	0,0
3 - Technici a odborní pracovníci	2	3,0
4 - Administratívni pracovníci	1	1,5
5 - Pracovníci v službách a obchode	0	0,0
6 - Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	0	0,0
7 - Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	1	1,5
8 - Operátori a montéri strojov a zariadení	2	3,0
9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	7	10,4

N/A - neurčené	0	0,0
Bezprostredne pred evidenciou bez zamestnania	54	80,6
Spolu	67	100,0

* klasifikácia zamestnaní je vytvorená v súlade s medzinárodnou štandardnou klasifikáciou zamestnaní ISCO-08
Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Domový a bytový fond

Charakteristika bytového fondu vo Vikartovciach je na priemernej úrovni. V čase Sčítania 2021 (SODB 2021) sa v obci nachádzalo spolu 456 domov, v ktorých bolo 468 bytov. V štruktúre domového fondu prevládali predovšetkým rodinné domy (427 domov; 93,6 %). V obci sa nachádza aj 1 bytový dom, tento je v súkromnom vlastníctve.

Napojenie na verejný vodovod priamo v dome malo v tom čase 424 domov (93,0 %), žiadnu vodovodnú prípojku nemalo 20 domov (4,4 %). Pripojenie na verejnú kanalizačnú sieť malo 400 domov (87,7 %), pričom 43 domov (9,4 %) bolo úplne bez kanalizácie (tzn. ani verejná kanalizácia, septik, žumpa, ani domová čistička).

V obci sa nachádzajú najmä veľmi veľké byty (s 5 a viac obýtnymi miestnosťami). Väčšina domov v obci bola postavená počas socializmu, pomerne výraznú výstavbu však možno v obci pozorovať aj v ostatných rokoch. Najstaršie domy sú koncentrované v centrálnej časti obce (okolo hlavnej ulice), pričom v obci sa nachádza aj pomerne veľký počet stodôl.

Kľúčovým problémom z hľadiska výstavby nových domov a bytov v obci je dostupnosť stavebných pozemkov – obec aktuálne eviduje až 70 žiadostí o výstavbu rodinného domu. V minulosti obec pripravila samostatnú lokalitu IBV v priestoroch bývalého futbalového ihriska (lokalita Malé majerské), táto lokalita však už nestačí pokryť záujem o výstavbu. V tejto súvislosti samospráva obce vyčlenila v územnom pláne 3 ďalšie lokality IBV – IBV Lieštiny, IBV Pod hrachoviskami a IBV Na Kravany.

Tabuľka 12: Počet domov podľa typu domu

Typ domu	Počet domov	Podiel (%)
rodinný dom	427	93,6
bytový dom	1	0,2
polyfunkčná budova	1	0,2
ostatné budovy na bývanie	4	0,9
neskolaudovaný rodinný dom	7	1,5
núdzový objekt, neurčený na bývanie	6	1,3
inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia	1	0,2
ostatné	9	2,0
nezistený	0	0,0
SPOLU	456	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 13: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky

	v dome - z verejnej siete	v dome - vlastná	mimo domu - z verejnej siete	mimo domu - vlastná	bez prípojky	nezistený	Spolu
Počet domov	424	8	1	0	20	3	456
Podiel (%)	93,0	1,8	0,2	0,0	4,4	0,7	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 14: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému

	septik, žumpa	prípojka na kanalizačnú sieť	domáca čistička odpadových vôd	bez kanalizácie	nezistený	Spolu
Počet domov	9	400	1	43	3	456
Podiel (%)	2,0	87,7	0,2	9,4	0,7	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 15: Byty podľa obytných miestností

	1 obytná miestnosť	2 obytné miestnos- ti	3 obytné miestnos- ti	4 obytné miestnos- ti	5 a viac obytných miestnos- tí	nezistené	Spolu
Počet bytov	47	78	66	69	203	5	468
Podiel (%)	10,0	16,7	14,1	14,7	43,4	1,1	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 16: Domy podľa obdobia výstavby

	pred r. 1919	1919- 1945	1946- 1960	1961- 1980	1981- 2000	2001- 2010	2011- 2015	2016 a neskôr	nezistené	Spolu
Počet domov	27	61	70	138	80	45	15	17	3	456
Podiel (%)	5,9	13,4	15,4	30,3	17,5	9,9	3,3	3,7	0,7	100,0

Zdroj: SODB 2021

Problémovou z hľadiska bývania je v obci najmä osada, lokalizovaná v juhovýchodnej časti obce, na ul. Májová. V tejto osade sa koncentrujú najmenej kvalitné obydlia. V čase vydania ARK 2019 bolo v obci celkom 89 obydľí s rómskym obyvateľstvom, z čoho bolo 26 skolaudovaných rodinných domov, 51 neskolaudovaných murovaných domov, 5 neskolaudovaných drevených domov, ďalej tam boli 4 unimobunky, 2 chatrče a 1 marigotka. Len 29 % obydľí teda tvorili riadne skolaudované domy.

Bývanie v neskolaudovaných obydliach predstavuje veľký problém, nakoľko takéto domy predstavujú spravidla čierne stavby, nie je teda možné legálne ich pripojiť na inžinierske siete (elektrina, vodovod, kanalizácia, plyn...). Navyše, v takýchto domoch žijú osoby spravidla v zlých hygienických podmienkach, bez prístupu k tečúcej vode priamo v dome, bez splachovacieho záchoda. Takéto zlé hygienické podmienky majú následne negatívne dopady na život a zdravie celej komunity.

V lokalite osady bol pritom vykonaný projekt jednoduchých pozemkových úprav. Vytvorené tak boli základné predpoklady na postupné vysporiadavanie vlastníckych vzťahov a na budovanie legálnych obydľí. Spomedzi inžinierskych stavieb je v osade k dispozícii pripojenie na elektrickú energiu a plyn, dostupné je tam verejné osvetlenie a obecný rozhlas. V zlom stave je prístupová komunikácia, ktorú je potrebné zrekonštruovať.

Územný plán obce počíta do budúca s rozvojom bývania tak v rámci existujúcej zástavby (napr. zahusťovaním zástavby – na záhradách rodinných domov, príp. zbúraním starého domu a výstavbou nového), ako aj postupným rozširovaním existujúcej zástavby (napr. predĺžením existujúcich ulíc). Ako

už bolo spomenuté vyššie, v územnom pláne sú na výstavbu rodinných domov viaceré samostatné lokality IBV.

Mimoriadne dôležitým faktorom z pohľadu rozvoja obce (nielen z pohľadu rozvoja individuálnej bytovej výstavby, ale z pohľadu komplexného rozvoja – tzn. napr. aj poľnohospodárstva, budovania infraštruktúry, prípadných nájomných vzťahov k pozemkom a pod.) je jednoduchosť / resp. komplikovanosť vlastníckej štruktúry pozemkov v katastri obce. V tejto súvislosti možno konštatovať, že štruktúra vlastníckych vzťahov k pozemkom v katastri obce Vikartovce je mimoriadne komplikovaná (obrovský počet parciel; väčšina parciel zapísaná v registri „E“; obrovské množstvo spoluvlastníkov na jednotlivých parcelách a pod.). Riešením tohto (z pohľadu komplexného rozvoja obce) negatívneho javu je vykonanie komplexného projektu pozemkových úprav (PPÚ) v extraviláne. Dobrou správou v tejto súvislosti je, že obci bolo schválené vykonanie projektu komplexných pozemkových úprav (ktorý sa však ešte nezačal realizovať).

Dopravná infraštruktúra

Z aspektu pripojenia obce na medzinárodné a rýchlostné cestné a železničné komunikácie je poloha Vikartoviec málo výhodná. Najdôležitejšia dopravná tepna Slovenska – diaľnica D1, totižto prechádza cca 20 km vzdialeným mestom Poprad, resp. obcou Štrba, kde je aj napojenie na ňu. Rovnaké je to s napojením na hlavnú železničnú tepnu Slovenska, ktorá takisto prechádza Popradom, kde majú zastávku všetky rýchlostné vlaky. Mesto Poprad teda predstavuje veľmi dôležitý dopravný uzol, na ktorom sa nachádzajú zastávky medzinárodnej autobusovej i železničnej prepravy, ako i medzinárodné letisko.

Samotná obec Vikartovce leží na ceste III. triedy č. 3074, ktorá prepája Spišské Bystré s Liptovskou Tepličkou. Na túto cestu III. triedy sa napája sieť miestnych ciest. Väčšina miestnych ciest vo Vikartovciach má bezprašnú povrchovú úpravu s rôznym (avšak v niektorých častiach obce veľmi úzkym) šírkovým usporiadaním. Kvalita niektorých miestnych ciest v obci je na dobrej úrovni, niektoré cesty je však potrebné budovať (napr. lokality IBV). Odstavné parkovacie plochy pre osobné automobily sa v obci nachádzajú na miestach s vyššou koncentráciou automobilov – napr. pri obecnej úrade, taktiež pri školách alebo cintoríne.

Chodníky sú v obci vybudované len popri časti hlavnej komunikácie (cesta III/3074). Kvôli špecifickým územno-technickým pomeroch (cesty, na ktoré nadväzujú súkromné pozemky) je budovanie ďalších chodníkov popri miestnych cestách v niektorých lokalitách ťažko realizovateľné. Samostatné cyklistické chodníky (určené na cestnú cyklistiku; také, ktoré by boli stavebne oddelené od cestných komunikácií) sa v obci aktuálne nenachádzajú. V obci však určite existuje potenciál ich výstavby.

Technická infraštruktúra

Obec má technickú infraštruktúru vybudovanú na relatívne dobrej úrovni. Vybudovaný je verejný vodovod, kanalizácia aj ČOV. Vlastníkom aj prevádzkovateľom vodovodu je Podtatranská vodárenská spoločnosť, a.s. Vlastníkom verejnej kanalizácie je samotná obec Vikartovce, jej prevádzkovateľom je spoločnosť Ekoservis s.r.o. Obec je plynofikovaná, všetky časti obce sú plne elektrifikované. Vo Vikartovciach funguje verejné osvetlenie, ktoré bolo z dôvodu vyššej energetickej účinnosti (a úspornosti) zrekonštruované a zavedené bolo LED osvetlenie. Obecný rozhlas je funkčný, dostupný je mobilný signál aj internetové pripojenie.

Tabuľka 17: Vybavenie technickou infraštruktúrou

Technická infraštruktúra	
vodovod	áno
kanalizácia	áno
ČOV	áno
plyn	áno
elektrina, verejné osvetlenie	áno
obecný rozhlas	áno
mobilný operátor	áno
internet	áno

Zdroj: Obecný úrad

Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby

Obyvatelia Vikartoviec musia za primárnu zdravotnú starostlivosť dochádzať. Ambulancie primárnej zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov obce Vikartovce, v rámci ktorých sa zriaďujú zdravotné obvody (ambulancia všeobecného lekára pre dospelých, všeobecného lekára pre deti a dorast, ambulancia zubného lekára a gynekologická ambulancia), sa totižto nachádzajú v Spišskom Bystrom, Liptovskej Tepličke alebo až v Poprade. Obec síce má vybudované zdravotné stredisko, aktuálne v ňom však žiadny lekár nepôsobí. Ďalšie špecializované zdravotné ambulancie sa nachádzajú v okolitých mestách (najmä Poprad).

Najbližšia stanica Hasičského a záchranného zboru (profesionálnych hasičov) sídli v Hranovnici. Vo Vikartovciach je zriadený Dobrovoľný hasičský zbor obce (DHZ-O), ktorý má na svoju činnosť k dispozícii hasičskú stanicu.

Spomedzi základných služieb je v obci k dispozícii predajňa rozličného tovaru, pohostinské služby a tiež pošta. Nenachádza sa tu bankomat. Najbližšie pobočky banky a zdravotnej poisťovne sa nachádzajú v Poprade. Okrem základných služieb sú priamo v obci obyvateľom dostupné aj ďalšie služby – napr. služba autoopravovne, kaviareň alebo kaderníctvo.

Tabuľka 18: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2025)

Všeobecný lekár pre dospelých	nie	Zariadenie sociálnych služieb	nie
Všeobecný lekár pre deti a dorast	nie	Pošta	áno
Stomatologická ambulancia	nie	Predajňa zmiešaného tovaru	áno
Gynekologická ambulancia	nie	Bankomat	nie
Lekáreň	nie	Stanica Hasičského a záchr. zboru	nie
Záchranná zdravotná služba	nie	Dobrovoľný hasičský zbor obce	áno

Zdroj: Obecný úrad

Z hľadiska poskytovania sociálnych služieb (na základe zákona o sociálnych službách) zabezpečuje obec Vikartovce svojim obyvateľom nasledovné sociálne služby a sociálnu pomoc:

- **posudková činnosť na účely odkázanosti na sociálnu službu:** povinná činnosť, ktorú obec v prípade potreby zabezpečuje na základe zákona o sociálnych službách;
- **základné sociálne poradenstvo:** v prípade potreby poskytovanie potrebných informácií jednotlivcom;
- **terénna sociálna práca (TSP).** Jej hlavným cieľom je komplexné riešenie sociálnej exklúzie marginalizovaných skupín občanov žijúcich v obci. Prostredníctvom terénnej sociálnej práce obec systematicky prispieva k zlepšeniu kvality života jednotlivcov a rodín v riziku sociálneho vylúčenia. V roku 2025 obec túto činnosť zabezpečuje prostredníctvom dvoch terénnych sociálnych pracovníkov a 1 asistenta TSP.

V obci nepôsobia žiadni iní verejní ani neverejní poskytovatelia sociálnych služieb.

Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport

V rámci predprimárneho vzdelávania je v obci na adrese Školská 220/20 k dispozícii materská škola, ktorá funguje ako súčasť Základnej školy s materskou školou. Táto ZŠ s MŠ je samostatný právny subjekt, jej zriaďovateľom je obec Vikartovce. Materská škola poskytuje celodennú výchovu a vzdelávanie, v šk. roku 2024/2025 ju navštevovalo 47 detí. Popri materskej škole funguje aj školská jedáleň. Kapacita materskej školy nepostačujúca, potrebné je rozšíriť ju o 1 triedu.

Základná škola sídli na adrese Školská 42/22, v školskom roku 2024/2025 ju navštevovalo 219 žiakov. Popri ZŠ s MŠ je zriadený (ako organizačná zložka) aj školský klub detí, v ktorom majú žiaci školy možnosť absolvovať v popoludňajších hodinách rôzne výchovno-vzdelávacie aktivity. Podobne ako MŠ, aj kapacita ZŠ je nedostačujúca. Navyše, pre potreby výučby žiakov by bolo potrebné vybudovať aj telocvičňu. Okrem ZŠ a MŠ sa v obci nachádza aj elokované pracovisko súkromnej základnej umeleckej školy.

Kultúrny život v obci je primeraný veľkosti obce – počas roka sa tu koná niekoľko kultúrno-spoločenských podujatí. Z hľadiska infraštruktúry kultúrnych zariadení má obec vybudovaný kultúrny dom, ktorý slúži na organizáciu rôznych podujatí. V obci je zriadená aj obecná knižnica. Z hľadiska fungovania rôznych kultúrno-spoločenských telies možno konštatovať, že v obci pôsobia dve folklórne skupiny – FS Vikartovčan a DFS Pramienok.

Pre potreby športového využitia obyvateľov je v obci prístupných viacero športovísk a športovo-rekreačných zariadení. V severnej časti intravilánu je vybudovaný futbalový areál, spolu s tréningovým areálom pre dobrovoľných hasičov. Vedľa tohto areálu sa nachádza detské ihrisko, ďalšie detské ihrisko je v areáli MŠ. Navyše, pri základnej škole sa nachádza aj multifunkčné ihrisko a workoutové ihrisko.

Tabuľka 19: Infraštruktúra kultúry a športu

Kultúrny dom	áno	Telocvičňa	nie
Kino	nie	Športové ihrisko prírodné	áno
Obecná knižnica	áno	Športové ihrisko umelé	áno
Ochotnícky divadelný súbor	nie	Detské ihrisko	áno
Folklórny súbor	áno	Športový klub	áno

Zdroj: Obecný úrad

Administratívno-správne služby

Na kvalitu života obyvateľov obce vplýva aj dostupnosť administratívno-správnych služieb subjektov verejnej správy. Možno konštatovať, že čím viac služieb je v obci dostupných, tým väčší je komfort obyvateľstva. Dostupnosť (blízkosť; nízka náročnosť na dochádzku za danými službami, či už z hľadiska vzdialenosti alebo času) administratívno-správnych služieb patrí medzi dôležité faktory ovplyvňujúce migračný pohyb obyvateľstva v obci.

Tabuľka 20: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb

Inštitúcia	Miesto poskytovania služieb
Matričný úrad	Spišské Bystré
Pracovisko Finančnej správy	Poprad
Pracovisko Obvodného oddelenia policajného zboru	Hranovnica
Okresný súd	Poprad
Okresný úrad	Poprad
Pobočka Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Poprad

Zdroj: vlastné spracovanie

Bezpečnosť v obci

V intraviláne obce aktuálne nie je zavedený žiadny monitorovací kamerový systém. Z hľadiska prevencie kriminality, prípadného protipoločenského správania a v záujme spoľahlivejšieho zisťovania prípadných porušení zákona by bolo vhodné kamerový systém v obci vybudovať tak, aby mohli byť monitorované verejné priestranstvá, budovy v majetku obce (a im príslušné priestory), príp. aj potenciálne problémové úseky z hľadiska cestnej premávky (napr. prechody pre chodcov, vjazd do obce a pod.).

Hospodárske pomery

Polohová atraktivita územia

V Slovenskej republike sa v plnej miere uplatňuje západo-východný gradient rozvoja, ktorý je odzrkadlením západo-východného gradientu rozvoja v Európe (v súvislosti s ekonomickou výkonnosťou krajín sa v Európe spomína taktiež severo-južný gradient rozvoja). Na Slovensku sa daná skutočnosť prejavuje tým spôsobom, že najvyspelejšie regióny sa nachádzajú v jeho západnej a najzaostalejšie v jeho východnej časti, pričom úroveň rozvoja smerom od západu na východ postupne klesá³ (najmä čo sa týka ukazovateľov ako tvorba HDP, miera nezamestnanosti, ekonomická aktivita obyvateľstva, príjmy obyvateľstva, tvorba nových pracovných miest, ale aj infraštruktúrne vybavenie regiónov, kvalita domového a bytového fondu a pod.). Makropolohová atraktivita obce Vikartovce, ležiacej na východnom Slovensku, je teda z aspektu jej potenciálu pre pritiaženie investícií do priemyselnej výroby, resp. do prevádzok s vysokým počtom zamestnancov (napr. rôzne centrálné veľkosklady a pod.) skôr nízka, keďže ekonomicky najrozvinutejšie regióny krajiny sa nachádzajú najmä na západe (s výnimkou funkčných mestských regiónov Košíc a Prešova).

Hoci má obec z makropolohového hľadiska nevýhodnú polohu v menej rozvinutom regióne východného Slovenska, z mezopolohového hľadiska je už jej lokalizácia výhodnejšia. Poloha obce vo vzťahu k regionálnym ekonomickým centrámi je totižto relatívne dobrá. Najvýraznejším ekonomickým centrom v regióne je mesto Poprad, pričom v okolí obce sa nachádzajú aj ďalšie mestá, ktoré ešte môžu tvoriť rádius dennej dochádzky do zamestnania (Svit, Vysoké Tatry, Kežmarok, Levoča, Spišská Nová Ves).

Vzhľadom na vyššie uvedené by asi nebolo namieste domnievať sa, že priamo obec Vikartovce má veľký potenciál pre prilákanie rôznych významných investícií (napr. do priemyselnej výroby, skladov, logistiky a pod.) s vyšším počtom nových pracovných miest. V blízkosti obce sa však nachádzajú viaceré väčšie aj menšie centrá zamestnanosti, ktoré zabezpečujú pracovné príležitosti pre široké okolie a ktoré majú zároveň potenciál tvorby ďalších nových pracovných miest. Obyvateľstvo obce teda môže svoju zamestnanosť riešiť formou dennej dochádzky do zamestnania do okolitých miest.

Pol'nohospodárstvo a priemysel

V štruktúre poľnohospodárskej pôdy v katastri obce prevládajú trvalé trávne porasty (1 200 ha) nad ornou pôdou (300 ha). V poľnohospodárskej výrobe má teda vzhľadom k rozsiahlejším plochám TTP pomerne priaznivé podmienky najmä živočíšna poľnohospodárska výroba⁴. V katastri obce zároveň hospodári viacero subjektov poľnohospodárskej veľkovýroby, pričom priamo vo Vikartovciach má svoje sídlo a prevádzkové priestory Vikartovská agrárna spoločnosť, a.s.. Na území obce sa nachádzajú rozsiahle plochy lesov (lesné pozemky zaberajú takmer 3,5 tis. hektárov).

³ Presnejšie, v súvislosti s úrovňou rozvoja jednotlivých slovenských regiónov sa v odbornej literatúre spomína rozdelenie Slovenska na bohatý (severo) západ a chudobný (juho) východ, pričom podtatranský región patrí práve do tej chudobnejšej časti.

⁴ Toto konštatovanie sa však týka len dostupnej plochy na poľnohospodársku výrobu, neberieme tu do úvahy ďalšie dôležité faktory, ako sú napr. klimatické, orografické alebo pôdne pomery, prípadné nájomné vzťahy a pod.

Z hľadiska priemyselnej výroby sa vo Vikartovciach nachádzajú viaceré prevádzky – ide napr. o piliarsku výrobu alebo prevádzku vyrábajúcu výrobky z plastov. Obyvateľstvo obce pracujúce v priemysle dochádza za prácou najmä do Popradu a Svitú.

Tabuľka 21: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2024; v ha)

Poľnohospodárska pôda						
orná pôda	chmeľnice	vinice	záhrady	ovocné sady	TTP	spolu
299,1	0,0	0,0	5,8	0,0	1 201,4	1 506,3
Nepoľnohospodárska pôda						
lesné pozemky	vodné plochy	zastavané plochy a nádvorja		ostatné plochy		Spolu
3 404,7	18,7	70,9		29,2		3 523,4
Celková výmera územia						5 029,7

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Cestovný ruch

Cestovný ruch predstavuje interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na realizácii ktorého sa podieľa mnoho ďalších oblastí, ako sú napr. poľnohospodárstvo (v ostatnom období najmä ekologické poľnohospodárstvo a agroturistika), priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu vyjadrujú príťažlivosť územia pre účastníkov cestovného ruchu, vytvárajú motiváciu pre návštevu danej lokality. Obec Vikartovce (resp. časť jej katastra) leží priamo na území Národného parku Nízke Tatry, pričom v bezprostrednej blízkosti obce sa nachádza aj najvýznamnejší turistický región v rámci Slovenska – Tatranský národný park a tiež Národný park Slovenský raj. Poloha obce je teda pomerne výhodná, nakoľko obec by (teoreticky) mohla pre turistov predstavovať východiskový bod za turistikou do týchto troch národných parkov.

Okrem národných parkov sa v blízkosti obce nachádzajú na Spiši aj mnohé kultúrnohistorické a umelecko-historické pamiatky. Umelo vytvorené lokalizačné predpoklady CR (spoločenské aj kultúrno-historické) sú teda taktiež na výbornej úrovni – nachádzajú sa tu viaceré kultúrno-historické hmotné pamiatky UNESCO (Kežmarok, Levoča, Spišský hrad a okolie), mestské pamiatkové rezervácie (napr. Spišská Sobota) a mnoho ďalších pamiatok.

Medzi lokalizačné predpoklady CR patria aj kultúrno-spoločenské a športové podujatia, ktoré taktiež prispievajú k atraktivite okolitého regiónu a významne zvyšujú jeho návštevnosť. Počas roka sa ich v blízkom okolí obce koná veľké množstvo (najmä v Poprade, Kežmarku a vo Vysokých Tatrách). Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu (prírodné aj umelo vytvorené) v okolitom regióne sú teda na veľmi dobrej úrovni.

Lokalizačné predpoklady rozvoja CR priamo v katastri obce Vikartovce sú zatiaľ na slabšej úrovni. V obci je len veľmi obmedzená ponuka ubytovacích a stravovacích služieb pre turistov. V nadväznosti na všetky vyššie uvedené skutočnosti možno skonštatovať, že cestovný ruch v obci Vikartovce má určitý potenciál svojho rozvoja, potrebné by však bolo realizovať viaceré investície do turistickej infraštruktúry.

Finančné hospodárenie

Finančné hospodárenie obce sa realizuje prostredníctvom rozpočtu obce, zostavovaného podľa dikcie § 9 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení na obdobie jedného kalendárneho roka. Pravidlá rozpočtového hospodárenia obce upravuje zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V § 5 uvedeného zákona sú príjmy obce definované nasledovne:

- výnosy miestnych daní a poplatkov podľa osobitného predpisu

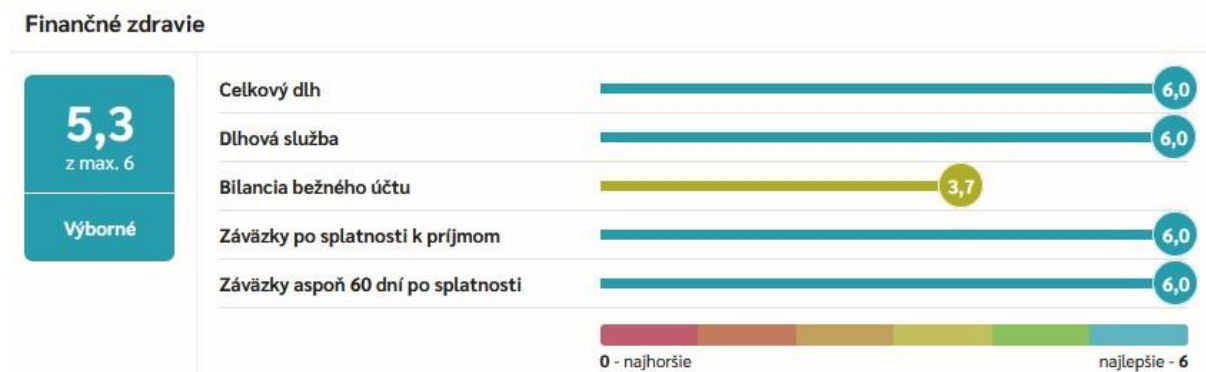
- b) nedaňové príjmy z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku obce a z činnosti obce a jej rozpočtových organizácií podľa tohto alebo osobitného zákona,
- c) úroky a iné príjmy z finančných prostriedkov obce,
- d) sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené obcou,
- e) dary a výnosy dobrovoľných zbierok v prospech obce,
- f) podiely na daniach v správe štátu podľa osobitného predpisu,
- g) dotácie zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok a dotácie zo štátnych fondov,
- h) ďalšie dotácie zo štátneho rozpočtu v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok,
- i) účelové dotácie z rozpočtu VÚC alebo z rozpočtu inej obce na realizáciu zmlúv podľa osobitných predpisov,
- j) prostriedky z EÚ a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na tento účel,
- k) iné príjmy ustanovené osobitnými predpismi.

Obec môže na plnenie svojich úloh použiť aj prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov, prostriedky získané z rozdielu medzi výnosmi a nákladmi z podnikateľskej činnosti po zdanení, návratné zdroje financovania a združené prostriedky.

V súlade s § 9 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy zostavuje viacročný rozpočet. Tento viacročný rozpočet predstavuje ekonomický nástroj finančnej politiky obce, v ktorom sú v rámci jej pôsobnosti vyjadrené zámery rozvoja územia a potrieb obyvateľov vrátane programov obce najmenej na tri rozpočtové roky.

Ako ukazuje nasledujúci obrázok, obec Vikartovce má vynikajúce finančné zdravie. Ide o hodnotenie spoločnosti INEKO, ktorá na základe rôznych kritérií vypočítava finančné zdravie jednotlivých slovenských samospráv. Obec Vikartovce získala 5,3 bodu zo 6 možných. Finančné zdravie samosprávy je za obdobie kalendárneho roku 2023 (novšie dáta zatiaľ k dispozícii nie sú).

Obrázok 6: Finančné zdravie obce Vikartovce

Zdroj: www.hospodarenieobci.sk

A.II Analýza vonkajšieho prostredia

Vonkajšie prostredie v kontexte tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja predstavuje pre obec tie oblasti, ktoré síce ovplyvňujú jej rozvoj (v rôznej miere, či už významne alebo len okrajovo), avšak obec ich zároveň nedokáže svojou činnosťou nijako ovplyvniť. V makroregionálnej mierke je dôležitým činiteľom rozvoja obce európsky rozvojový koncept „Red octopus“, ktorý stanovuje hlavné rozvojové centrá Európy. Ide o tzv. „červenú chobotnicu“ (pomenovanie podľa tvaru tejto rozvojovej siete), ktorá spája najrozvinutejšie európske sídelné a aglomeračné centrá a centrá, ktoré majú najväčší potenciál ďalšieho rozvoja. Jedno z ramien „červenej chobotnice“ prechádza aj Slovenskom, a to jeho juhozápadnou časťou (oblasť Bratislavy). Obec Vikartovce je teda od tohto ramena značne vzdialená.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) vyhodnotila jednotlivé sídelné centrá Slovenska ako terciárne centrá, t.j. centrá na základe ich terciárnej obslužnosti (úrovne vybavenosti vybranou vyššou občianskou vybavenosťou). Takýmto spôsobom bolo na národnej úrovni vytvorených päť skupín obcí (okrem Bratislavy a Košíc, ktoré stoja samostatne a nepatria do žiadnej skupiny), ktoré naznačujú úroveň obsluhy ako pre vlastné mesto, tak pre jeho zázemie (prvé tri skupiny sa pritom členia na dve podskupiny). Najbližšie centrá osídlenia pre obec Vikartovce predstavujú mestá Poprad (1b. skupina), Svit (4. skupina), Vysoké Tatry (3b. skupina) a Kežmarok (2b. skupina) centier osídlenia. Okrem centier osídlenia KURS 2001 na Slovensku stanovila jadrové ťažiská osídlenia, ktoré sú navzájom pospájané rozvojovými osami I. stupňa. Ostatné sídelné centrá sú pospájané osami II. a III. stupňa. Tieto rozvojové a urbanizačné osi sú súčasťou vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka. Vytvárajú podmienky pre dostupnosť k infraštruktúram, zachovanie a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva a zabezpečujú požiadavky, ktoré sú na sídelnú štruktúru kladené z hľadiska ekonomických, sociálnych a environmentálnych potrieb. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 stanovuje tri stupne rozvojových osí, ktoré vychádzajú z nasledovných kritérií:

- rozvojová os prvého stupňa – prepája centrá osídlenia prvej skupiny a ťažiská osídlenia prvej úrovne v štáte a porovnateľné centrá mimo hraníc krajiny, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železniciu rýchlostného typu,
- rozvojová os druhého stupňa – prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne s centrami osídlenia prvej skupiny a ťažiskami osídlenia prvej úrovne, resp. prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne medzi sebou, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železniciu nadregionálneho významu alebo jednu rýchlostnú cestu,
- rozvojová os tretieho stupňa – prepája stredné centrá a ťažiská osídlenia tretej úrovne navzájom, ako aj ostatné vyhodnocované centrá osídlenia s ostatnými centrami osídlenia druhej skupiny.

Z pohľadu rozvoja územia Slovenska najdôležitejšia, teda rozvojová os I. stupňa, prepája Bratislavu a Košice dvomi smermi – severoslovenským dopravným koridorom (cez Žilinu, Poprad a Prešov) a juhoslovenským dopravným koridorom (cez Nitru, Zvolen, Lučenec a Rožňavu). Obec Vikartovce teda na žiadnej časti tejto najvýznamnejšej osi neleží a z tohto dôvodu možno len ťažko očakávať priaznivý rozvojový impulz pre obec z vonkajšieho prostredia prostredníctvom súkromných investorov (ktorí by sa nemuseli usadiť priamo v obci, stačilo by v jej blízkosti – tak, aby vytvorili nové pracovné príležitosti v rámci rádia dennej dochádzky do zamestnania z obce Vikartovce).

Výrazným vonkajším rozvojovým impulzom pre oblasť okresu Poprad by mohla byť zvýšená podpora zo strany vlády formou investičných stimulov pre tie priame zahraničné investície, ktoré sa realizujú čo najbližšie k tomuto regiónu (keď už nie priamo v ňom). Skúsenosti však ukazujú, že od roku 2002, kedy sa začalo s poskytovaním investičnej pomoci, jednotlivé slovenské vlády touto formou podporovali smerovanie priamych zahraničných investícií primárne do najrozvinutejších regiónov Slovenska (najmä do trojuholníka Bratislava – Trnava – Nitra, do Košíc a oblasti stredného Považia po Žilinu). Do oblasti Popradu smerovala len úplne minimálna časť investičnej pomoci vlády. Z prostredia investičnej pomoci teda len ťažko očakávať priaznivé rozvojové impulzy pre región v blízkej budúcnosti.

Štrukturálne fondy v programovom období 2021-2027

Jednou z možných ciest získavania finančných prostriedkov na realizáciu investičných akcií sú Európske štrukturálne a investičné fondy. Napriek tomu, že tieto európske štrukturálne a investičné fondy sú na Slovensku z aspektu regionálneho rozvoja definované ako „doplnkové“ zdroje financovania, v súčasnom modeli regionálnej politiky a nastavenia financovania samospráv sú práve tieto prostriedky z EŠIF hlavným zdrojom financií, bez ktorého by len ťažko boli samosprávy schopné financovať svoje rozvojové investičné projekty. V programovom období EÚ 2014 – 2020 čerpal Slovensko európske štrukturálne a investičné fondy v rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti a v rámci Cieľa Európska územná spolupráca. V roku 2023 sa toto programové obdobie (z hľadiska financovania a ukončenia projektov) končí, pričom aktuálne sa už nachádzame v programovom období 2021-2027.

Schválená je už Partnerská dohoda medzi Slovenskom a EÚ na nastávajúce programové obdobie 2021-2027 a taktiež Operačný program Slovensko (SR už teda v novom období bude mať len jeden operačný program, čo je oproti minulému obdobiu 2014-2020 významná zmena). Riadiaci orgán OP Slovensko (ktorým je MIRRI SK) a sprostredkovateľské orgány tak môžu pripravovať výzvy na podávanie projektov.

Ďalším významným zdrojom financovania rozvojových projektov v najbližších rokoch je pre Slovensko Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky (tzv. Plán obnovy). Čiastočne z tohto Plánu obnovy môžu čerpať aj samosprávy. Plán obnovy sa však už nezaraďuje medzi EŠIF, ide o samostatný zdroj financovania, ktorý vznikol na podnet EÚ ako reakcia na krízu, spôsobenú pandémiou COVID-19. Plán obnovy reaguje najmä na jej ekonomické dopady, v podmienkach Slovenskej republiky však aj na dlhodobé systémové nedostatky v slovenskej spoločnosti (SR je povinná uskutočňovať aj niektoré reformy).

Obrázok 7: Programy politiky súdržnosti v programovom období 2021 - 2027

PROGRAM SLOVENSKO	12 593 734 933 EUR
PROGRAM RYBNÉ HOSPODÁRSTVO SLOVENSKEJ REPUBLIKY	15 225 428 EUR
PROGRAMY PRE OBLASŤ VNÚTORNÝCH ZÁLEŽITOSTÍ	103 625 941,98 EUR

PROGRAMY ÚZEMNEJ SPOLUPRÁCE:
904 756 054 EUR (nielen slovenská obálka)

Zdroj: Tvoríme lepšie Slovensko (brožúra MIRRI SK)

Obrázok 8: Prehľad finančných zdrojov Programu Slovensko na obdobie 2021 - 2027

Zdroj: Tvoríme lepšie Slovensko (brožúra MIRRI SK)

Zmena klímy

Veľmi dôležitý faktor, ktorý bude čoraz viac ovplyvňovať rozvoj obce Vikartovce a ktorý je potrebné nutne riešiť, je zmena klímy (samozrejme, tento faktor nevplyva len na obec, ale pôsobí celosvetovo; v konečnom dôsledku však pôsobí aj lokálne – najčastejšie v podobe extrémnejších prejavov počasia ako sú horúčavy, povodne, suchá a pod.).

Zmena klímy ako fenomén 21. storočia sa stáva jednou z najväčších výziev environmentálnej politiky. Svetové ekonomické fórum vo svojej Správe o globálnych rizikách (2018), v ktorej pravidelne vyhodnocuje 50 najväčších globálnych rizík z hľadiska ich účinku, pravdepodobnosti a vzájomných interakcií, zaradilo extrémne prejavy počasia, krízu z nedostatku vody, prírodné katastrofy a zlyhanie zmierňovania zmeny klímy a adaptácie medzi 5 najväčších rizík súčasnosti (MŽP, 2018).

Za obdobie rokov 1881 – 2017 sa na Slovensku pozoroval:

- rast priemernej ročnej teploty vzduchu asi o 1,73 °C (z pohľadu ročných sezón k najrýchlejšiemu otepľovaniu dochádza v lete a na jar);
- priestorovo rozdielny trend ročných úhrnov atmosférických zrážok v priemere asi o 0,5 % (na juhu Slovenska bol pokles miestami aj viac ako 10 %, na severe a severovýchode ojedinele úhrn zrážok vzrástol do 3 %);
- pokles relatívnej vlhkosti vzduchu (na juhu Slovenska od roku 1900 doteraz o 5 %, na ostatnom území menej);
- pokles všetkých charakteristík snehovej pokrývky do výšky 1000 m n. m takmer na celom území Slovenska (vo väčšej nadmorskej výške bol zaznamenaný jej nárast);
- vzrast potenciálneho výparu a pokles vlhkosti pôdy – charakteristiky výparu vody z pôdy a rastlín, vlhkosti pôdy, slnečného žiarenia potvrdzujú, že najmä juh Slovenska sa postupne vysušuje;
- zmeny v premenlivosti klímy (najmä zrážkových úhrnov) – príkladom sú v krátkom časovom intervale striedajúce sa extrémne vlhké a suché roky: extrémne suchý rok 2003 a čiastočne aj

2007, extrémne vlhké roky 2010 a 2016 a mimoriadne suchý rok 2011 a čiastočne aj 2012. Za ostatných 15 rokov došlo k významnejšiemu rastu výskytu extrémnych denných a niekoľkodenných úhrnov zrážok, čo malo za následok zvýšenie rizika lokálnych povodní v rôznych oblastiach SR. Na druhej strane v období rokov 1989 – 2017 sa oveľa častejšie ako predtým vyskytovalo lokálne alebo celoplošné sucho, ktoré bolo zapríčinené predovšetkým dlhými periódami relatívne teplého počasia s malými úhrnmi zrážok v niektorej časti vegetačného obdobia. Zvlášť výrazné bolo sucho v rokoch 1990 – 1994, 2000, 2002, 2003 a 2007, v niektorých regiónoch na západe Slovenska aj v rokoch 2015 a 2017.

Riešením, ktoré by malo v konečnom dôsledku zabrániť, alebo aspoň minimalizovať riziká a negatívne dôsledky zmeny klímy, je kombinácia zmierňovacích opatrení zameraných na znižovanie emisií skleníkových plynov (mitigácia) s opatreniami, ktoré znížia zraniteľnosť a umožnia adaptáciu človeka a ekosystémov s nižšími ekonomickými, environmentálnymi a sociálnymi nákladmi. Cieľom adaptácie je zmierniť nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, znížiť zraniteľnosť a zvýšiť adaptívnu schopnosť prírodných a človekom vytvorených systémov voči aktuálnym, alebo očakávaným negatívnym dôsledkom zmeny klímy, a posilniť odolnosť celej spoločnosti zvyšovaním verejného povedomia v oblasti zmeny klímy a budovaním znalostnej základne pre účinnejšiu adaptáciu (MŽP, 2018).

STEEP analýza

Pri stretávaní sa s rôznymi problémami a výzvami je potrebné si uvedomiť, že ich riešenie môže byť v budúcnosti ovplyvnené rôznymi vonkajšími faktormi, ktoré obec nedokáže ovplyvniť. Úlohou STEEP analýzy (analýzy externého prostredia) je napomáhať tvorcom rozhodnutí predvídať budúci možný vývoj a na tieto zmeny sa pripraviť.

Formulár 4 (A8): STEEP analýza

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
Starnutie obyvateľstva, emigrácia mladých ľudí do miest	Úroveň technológie poskytovateľa	Nové trhy a nové príležitosti (napr. cestovný ruch)	Vplyv rôznych subjektov na ŽP	Politika vlády v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti	Zmena postojov k lokálnemu rozvoju
Zmeny postojov a správania – aktívny tretí sektor	Dostupná technológia a využívaná technológia	Klesajúce trhy v niektorých poskytovaných službách	Možnosti obnovy a tvorby ŽP	Štrukturálna politika Európskej únie	Zmena životného štýlu
Zmeny správania obyvateľov	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Dostupnosť finančných zdrojov	Politika ŽP	Vojna na Ukrajine	Tímová spolupráca
Móda	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom technológie	Daňová politika	Podpora tvorby a ochrany ŽP	Zmena vlády ako výsledok volieb	Osobné hodnoty

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia

Zhodnotenie súčasného stavu územia je spracované formou SWOT analýzy. Tá bola vypracovaná na základe auditu rozvojových zdrojov obce.

SWOT analýza

Formulár 5 (A10): SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
• atraktívne a zachovalé prírodné prostredie • viacero chránených území v katastri obce • žiadne environmentálne záťaže • žiadne riziko zhoršenia kvality ovzdušia • pozitívny vývoj prirodzeného pohybu obyvateľstva • aktivita samosprávy pri príprave lokalít na IBV • školy a školské zariadenia pre predprimárne a primárne vzdelávanie dostupné priamo v obci • prítomnosť elokovaného pracoviska ZUŠ • viaceré športoviská na realizáciu rôznych športov • vybudovaná základná technická infraštruktúra (vodovod, kanalizácia, ČOV) • výhodná poloha obce v blízkosti viacerých centier zamestnanosti • intenzívne využívanie poľnohospodárskej pôdy v katastri obce • pomerne dobré predpoklady rozvoja cestovného ruchu • vynikajúce finančné zdravie obce	• ohrozenie časti zastavaného územia obce zosuvmi • pomerne časté problémy s povodňami v obci, potreba realizácie protipovodňových a vodozádržných opatrení • nízka úroveň vytriedenia komunálnych odpadov • trend klesania počtu obyvateľov v ostatných rokoch • negatívny vývoj migračného pohybu obyvateľstva • málo priaznivá veková štruktúra obyvateľstva (zatiaľ ešte o niečo priaznivejšia, ako priemer SR, avšak s veľmi negatívnym trendom rýchleho zhoršovania) • veľmi rýchle starnutie obyvateľstva • vyššia miera nezamestnanosti • veľmi nepriaznivá štruktúra UoZ podľa vzdelania, doby evidencie a klasifikácie zamestnaní • slabá kvalita domového fondu v osade • neuspokojený dopyt po výstavbe rodinných domov v obci • potreba investícií do výstavby miestnych ciest • málo výhodná poloha obce vzhľadom na nadradenú dopravnú infraštruktúru (diaľnica, železnica) • slabá makropolohová atraktivita územia • nezrealizovaný projekt komplexných pozemkových úprav
Príležitosti	Ohrozenia
• príprava lokalít pre rozvoj IBV • zvýšenie úrovne vytriedenia odpadov • realizácia protipovodňových a vodozádržných opatrení (aj externými inštitúciami) • realizácia projektu komplexných pozemkových úprav • využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov, ako aj iných zdrojov na realizáciu rozvojových aktivít • možnosti podpory nezamestnaných občanov v rámci AOTP (menšie obecné služby, regionálna zamestnanosť...)	• nedostatočné využitie možných zdrojov z EÚ • vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF • neustále zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych)

Zdroj: vlastné spracovanie

Kľúčové faktory a disparity územia

Vyhodnotením silných stránok a príležitostí zo SWOT analýzy boli identifikované hlavné faktory rozvoja obce. Podobne, na základe vyhodnotenia slabých stránok a ohrození boli identifikované hlavné disparity obce.

Hlavné faktory rozvoja:

- využitie dobrej geografickej polohy obce z hľadiska potenciálu pre rozvoj CR na báze atraktívneho prírodného prostredia a množstva kultúrno-historických pamiatok v okolí
- využitie dobrej geografickej polohy obce v blízkosti viacerých centier zamestnanosti na rozvoj bytovej výstavby a ďalšie zvyšovanie počtu obyvateľov
- podpora marginalizovaných rómskych komunít
- podpora rozvoja individuálnej bytovej výstavby
- racionálne hospodárenie samosprávy
- zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľstva
- využitie zdrojov z EŠIF na realizáciu investičných a neinvestičných projektov, aktivita obce pri realizácii rozvojových projektov
- rozvoj poľnohospodárskej výroby

Hlavné disparity rozvoja:

- emigrácia obyvateľstva – z obce emigruje predovšetkým mladé obyvateľstvo, najčastejšie z dôvodu slabej ponuky pracovných miest (v porovnaní s mestami)
- nízky potenciál pre prilákanie investícií znamenajúcich tvorbu väčšieho počtu pracovných miest (napr. do priemyselnej výroby, veľkoskladov a logistiky a pod.) – z dôvodu málo výhodnej polohy vo vzťahu k ekonomickým centráram a nadradenej dopravnej infraštruktúry má obec veľmi nízky lokalizačný potenciál pre prilákanie takýchto investícií
- slabšia ponuka pracovných príležitostí priamo v obci (v porovnaní s väčšími mestami) – obec nedokáže vygenerovať dostatočný počet pracovných príležitostí pre všetko svoje obyvateľstvo
- nezamestnanosť obyvateľstva – obyvateľstvo, ktoré si nevie nájsť prácu a neemigruje, upadá kvôli absencii dostatočného príjmu na živobytie do sociálnych problémov
- veľká rozdrobenosť pozemkov a komplikovaná štruktúra vlastníckych vzťahov v katastrálnom území obce – výrazne limitujúci faktor potenciálnych rozvojových aktivít z dôvodu veľkej náročnosti z hľadiska vysporiadania vlastníckych vzťahov (napr. pre technickú infraštruktúru, budovanie chodníkov a pod.).

B-Strategická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Rozvoj rôznych regiónov, od lokálnej po makroregionálnu úroveň, je nutné chápať, realizovať, uvažovať a posudzovať v čo možno najširších súvislostiach a väzbách, nie izolovane. Z tohto dôvodu je preto pre stanovenie rozvojovej stratégie obce nevyhnutné rešpektovať aj rôzne „nadradené“ stratégie, ktoré boli prijaté či už na nadnárodnej úrovni, na úrovni štátu alebo VÚC.

Na medzinárodnej úrovni je Slovenská republika viazaná najmä **Agendou 2030**. Ide o súhrn globálnych záväzkov, ktorými medzinárodné spoločenstvo reaguje na najzávažnejšie výzvy súčasnosti. Zmena klímy, chudoba, zvyšujúce sa ekonomické a sociálne nerovnosti alebo neudržateľnosť prevládajúcich vzorcov výroby a spotreby sú komplexné a navzájom previazané problémy. Izolované zásahy a opatrenia preto strácajú účinnosť pri ich riešení. Agenda 2030 bola prijatá členskými štátmi Organizácie Spojených národov v roku 2015 a vyzýva štáty k spoločnému koordinovanému postupu pri riešení globálnych výziev. Táto Agenda 2030 bola prijatá najmä za účelom zabezpečenia udržateľného rozvoja vo svete. Obsahuje spolu 17 cieľov, ktorých plnenie je v záujme udržateľného rozvoja potrebné naplňať.

Implementácia Agendy 2030 je na Slovensku inštitucionálne rozdelená medzi Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a Ministerstvo zahraničných vecí SR. V konzultácii s odbornou verejnosťou bola Agenda 2030 na Slovensku premietnutá do užšieho súboru šiestich prioritných oblastí, ktoré zohľadňujú špecifiká Slovenska a ktoré budú základom ďalšej strategickej a koncepcnej práce. Sú nimi:

- *Vzdelanie pre dôstojný život,*
- *Smerovanie k znalostnej a environmentálnej udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí,*
- *Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia,*
- *Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy,*
- *Právny štát, demokracia a bezpečnosť,*
- *Dobré zdravie.*

Vyššie uvedené prioritné oblasti sa premietajú aj do opatrení regionálnej politiky, podporujúcich rozvoj jednotlivých regiónov Slovenska.

Strategická časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vikartovce na roky 2025-2031 nadväzuje na analytickú časť, ktorá predstavuje komplexnú analýzu územia. Táto časť PHSR obsahuje stratégiu rozvoja obce s ohľadom na jej vnútorné špecifiká a danosti. Jej súčasťou je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, ako aj formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.

Strategická vízia a hlavný cieľ obce

Vízia je želanou predstavou obyvateľov o budúcnosti, o tom, ako by mala obec vyzeráť. Je teda nástrojom na motiváciu, opisom ideálneho stavu, ktorý by sme chceli v budúcnosti dosiahnuť. Stanovuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorít na strednodobý časový horizont. Analýzou súčasného stavu obce, analýzou doteraz realizovaných a plánovaných projektov, na základe analýzy hlavných faktorov rozvoja a na základe funkcií, ktoré plní samospráva obce bola sformulovaná nasledovná **strategická vízia** obce Vikartovce:

Obec Vikartovce je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby.

Na dosiahnutie uvedenej strategickej vízie bude potrebné naplniť hlavný cieľ rozvoja obce Vikartovce na roky 2025-2031. **Hlavným cieľom** rozvoja obce je

„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľaďovaní životného prostredia obce“.

Stratégia rozvoja

Cieľom strategickej časti programu je navrhnuť priority a opatrenia, ktoré budú viesť k naplneniu stanovenej vízie. Ide o návrh takých priorít a opatrení, ktorých riešenie je buď priamo v kompetencii obce alebo tiež takých, ktoré síce nie sú priamo v jej kompetencii, avšak obec ich dokáže svojou činnosťou a svojimi schopnosťami ovplyvniť žiaducim smerom.

Definovanie stratégie rozvoja obce vychádza najmä z detailného poznania jej vnútorného prostredia a z poznania potrieb obyvateľstva, pričom priamo nadväzuje na výsledky analýz. Stratégia vychádza zo základného predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy od národnej po regionálnu úroveň budú zabezpečovať koordinovaný prístup v záujme dosiahnutia realizácie plánovaných zmien a že bude existovať dobrá informovanosť kľúčových aktérov regionálneho rozvoja.

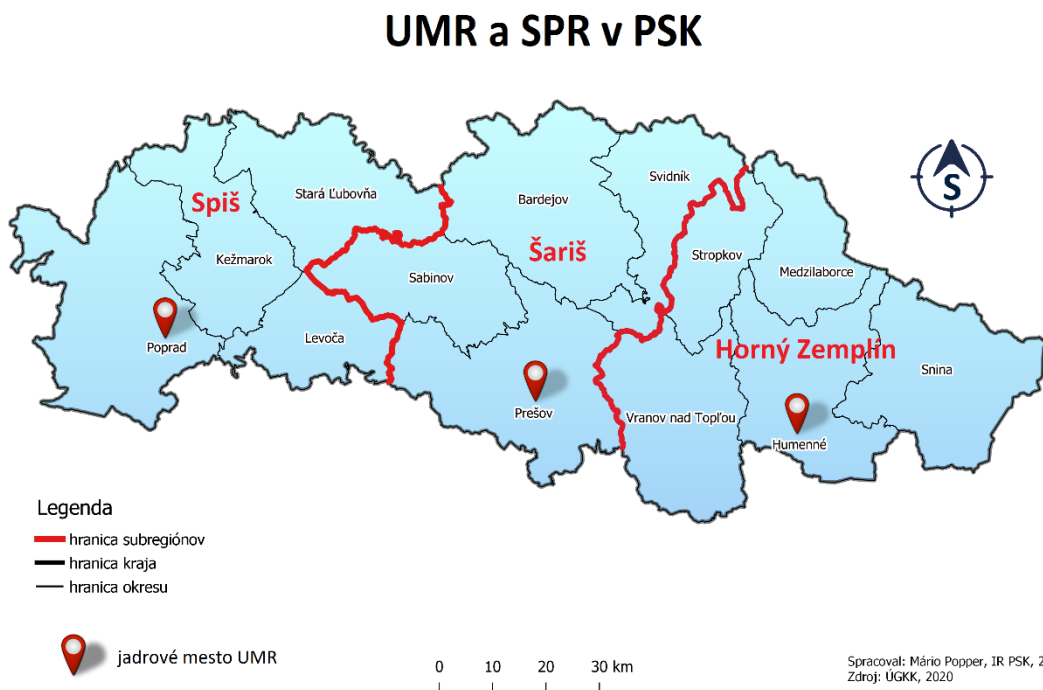
Stratégia rozvoja obce je spracovaná v súlade s **Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030**, ktorá plní úlohu Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja. Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 definuje (okrem iného) priority, ciele a nástroje podpory regionálneho rozvoja podľa typov regiónov, miest a obcí. Je v súlade s politikou súdržnosti Európskej únie v období 2021-2027, v rámci ktorej **Európska komisia zadefinovala 5 hlavných politických cieľov politiky súdržnosti**:

1. *Inteligentnejšia Európa* – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva
2. *Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa*
3. *Prepojenejšia Európa* – mobilita a regionálna pripojiteľnosť IKT
4. *Sociálnejšia Európa* – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv
5. *Európa bližšie k občanom* – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.

V novom programovom období (2021-2027) nastávajú v oblasti strategického plánovania a riadenia a implementácie eurofondov viaceré zásadné zmeny. Doposiaľ sa programy rozvoja obcí vypracúvali na úrovni VÚC a na úrovni obcí a miest (pričom obce mali možnosť vypracovať si spoločný program rozvoja obcí). Po novom sa do strategického plánovania pridáva ďalší „medzistupeň“. Tento nový medzistupeň predstavujú tzv. **Strategicko-plánovacie regióny (SPR)**, ktorých hranice zadefinuje príslušný VÚC a schváli ustanovená Rada partnerstva kraja. Pre každý SPR sa následne vypracúva špecifická stratégia, spracovaná vo forme **integrovanej územnej stratégie (IUS)** a obsahujúca špecifické ciele a operácie, vzťahujúce sa len na to-ktoré SPR. Cieľom je zabezpečiť adresnejšie operácie a podporu regiónom na medzistupni medzi regionálnou samosprávou (VÚC) a miestnou samosprávou (obce).

Tretí stupeň strategického plánovania budú stále tvoriť obce a mestá – tým je, samozrejme, ponechaná možnosť vypracovať si svoje vlastné PHSR (ak nevyužijú možnosť vypracovať si svoj PHSR ako súčasť spoločného programu rozvoja obcí). **Obec Vikartovce** leží v Prešovskom samosprávnom kraji a v programovom období 2021-2027 je **súčasťou** strategicko-plánovacieho regiónu **SPR Spiš**.

Obrázok 9: Strategicko-plánovacie regióny (SPR) a územia udržateľného mestského rozvoja (UMR) na území Prešovského kraja, ustanovené v programovom období 2021-2027

Zdroj: www-po-kraj.sk

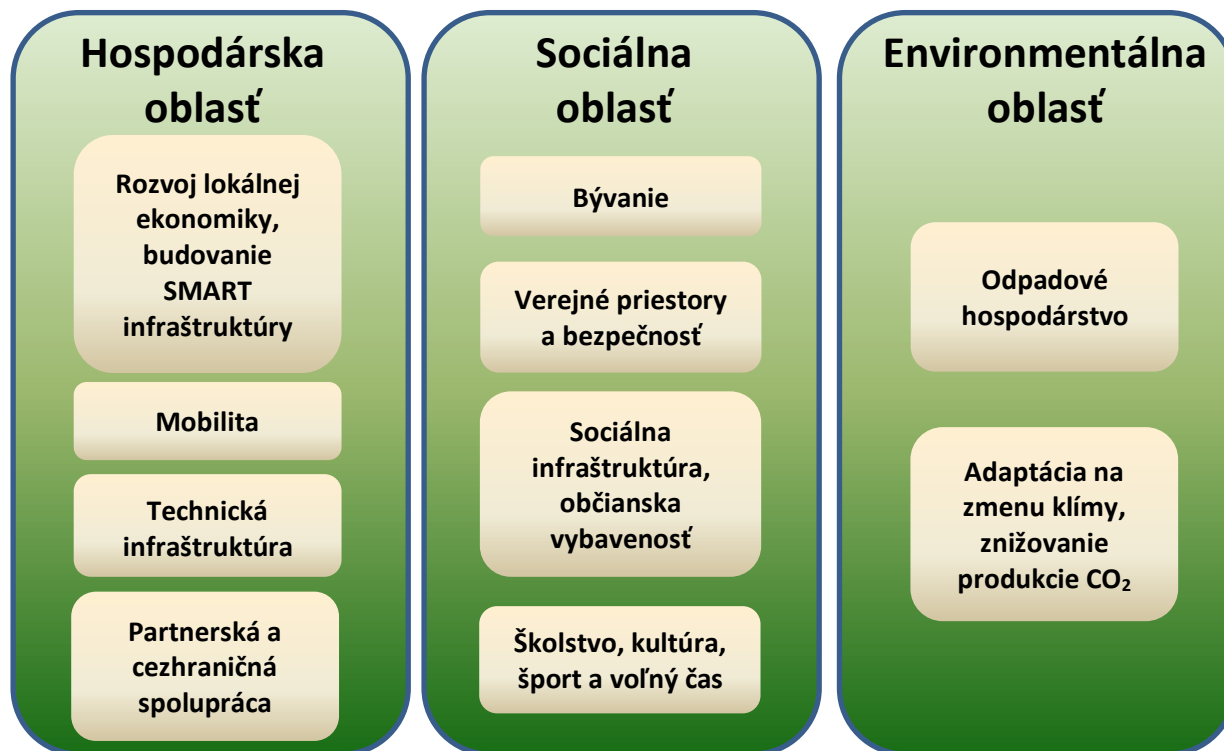
Zmena nastáva v rámci územného rozvoja. **Každý samosprávny kraj** na Slovensku a každé **územie udržateľného mestského rozvoja (UMR)**⁵, zadané Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie, si v rámci svojho PHRSR (resp. integrovanej územnej stratégie)⁶ definuje tzv. **Integrované investičné balíčky (resp. integrované projektové balíčky)**. Tie pozostávajú z kľúčových projektov (ktorých realizácia je pre implementáciu daného projektového balíka kľúčová, nosná; bez nej by realizácia celého integrovaného balíka nemala zmysel a investície by nepriniesli synergický efekt) a komplementárnych projektových balíkov (ktoré obsahujú indikatívne tematické projektové balíčky). Celý integrovaný projektový balík môže byť financovaný z rôznych zdrojov (napr. EŠIF, Plán obnovy, Fond pre spravodlivú transformáciu, tzv. Nórske fondy, úverové zdroje, vlastné zdroje, dotácie štátu a pod.). Tá časť integrovaného investičného balíka, ktorá bude financovaná len z EŠIF, sa nazýva **Integrovaná územná investícia** (IUI, angl. skratka ITI).

Integrovaný územný rozvoj v rámci územného programu by už teda nemal byť realizovaný výlučne formou dopytovo-orientovaných projektov (ako tomu bolo doposiaľ). Časť IUI bude schvaľovaná Radou partnerstva daného VÚC (bez potreby vyhlasovania dopytovo-orientovaných výziev; výhodou tohto spôsobu schvaľovania bude, že najprv Rada partnerstva VÚC schváli konkrétny projektový zámer na realizáciu, takže žiadateľ bude mať istotu, že jeho projektový zámer určite získa financie na realizáciu; potom dostane úspešný žiadateľ čas na dopracovanie a dodanie všetkej potrebnej dokumentácie, ako napr. samotná projektová dokumentácia, územné rozhodnutie, stavebné povolenie a pod.; tento prístup môže teda potenciálne ušetriť žiadateľom množstvo financií, úsilia a času – keďže tí nebudú povinní mať pripravenú celú dokumentáciu už v čase podania žiadosti o NFP, ale až po jej schválení) a časť IUI sa bude stále implementovať formou dopytovo-orientovaných výziev, vyhlasovaných štátnymi orgánmi (rovnakým spôsobom ako tomu bolo doteraz).

⁵ nazývané aj „mestská funkčná oblasť“

⁶ v prípade VÚC ide o PHRSR (pričom IUS môže byť integrálnou súčasťou PHRSR kraja alebo samostatnou stratégiou). V prípade území UMR podľa toho, či sa daný UMR rozhodol vypracovať si integrovanú územnú stratégiu vo forme spoločného programu rozvoja obcí na základe § 8a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja alebo ako samostatnú stratégiu

Pre naplnenie strategickej vízie (pozri predchádzajúcu kapitolu) si teda obec Vikartovce stanovila tri hlavné rozvojové oblasti a v rámci nich nasledovné priority:

- A.) **Hospodárska oblasť** – táto prioritná oblasť pozostáva zo 4 priorít: rozvoj lokálnej ekonomiky, budovanie SMART infraštruktúry (podpora malého a stredného podnikania, podpora miestnej hospodárskej základne, zavádzanie inovácií, rozvoj poľnohospodárstva, rozvoj digitalizácie, realizácia SMART riešení, skvalitňovanie verejných služieb), mobilita (rekonštrukcia starých a výstavba nových miestnych ciest a chodníkov), technická infraštruktúra (modernizácia technickej vybavenosti obce – vodovod, ČOV) a partnerská spolupráca (spolupráca s partnerskými obcami).
- B.) **Sociálna oblasť** – prioritná oblasť pozostávajúca taktiež zo 4 rozvojových priorít: bývanie (podpora bývania v obci, príprava pozemkov na IBV), verejné priestory a bezpečnosť (prevencia kriminality), sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť (skvalitnenie občianskej vybavenosti, podpora sociálnych služieb a komunitného rozvoja) a školenie, kultúra, šport a voľný čas (skvalitňovanie školskej infraštruktúry, rekonštrukcia a výstavba športových a oddychových zariadení, podpora kultúrnych a športových podujatí a telies).
- C.) **Environmentálna oblasť** – tretia prioritná oblasť pozostáva z 2 rozvojových priorít: odpadové hospodárstvo (podpora triedeného zberu, zvyšovanie úrovne vytriedenia komunálnych odpadov) a adaptácia na zmenu klímy, znižovanie produkcie CO₂ (realizácia zelených a modrých investícií, zvyšovanie biodiverzity, využívanie obnoviteľných zdrojov energie, zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, realizácia protipovodňových a vodozádržných opatrení).

Prostredníctvom týchto troch prioritných oblastí a definovaných priorít, ktoré sú v programovej časti dokumentu rozpracované do jednotlivých opatrení a projektových zámerov, bude obec naplňať definovanú strategickú víziu rozvoja. Splnením jednotlivých cieľov a stanovených opatrení bude zabezpečovať zvyšovanie kvality života svojich obyvateľov.

Formulár 6 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov

Vízia <i>„Obec Vikartovce je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby“</i>			
Hlavný cieľ <i>„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľaďovaní životného prostredia obce“</i>			
Prioritná oblasť	Hospodárska	Sociálna	Environmentálna
Strategický cieľ	<i>Rozvíjať vnútorný potenciál územia, založený na podpore miestneho hospodárstva a vybudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry</i>	<i>Podporovať skvalitňovanie občianskej vybavenosti a zabezpečovať pre obyvateľov dôstojné podmienky spoločenského vyžitia</i>	<i>Zabezpečiť pre obyvateľov obce ako aj jej návštevníkov kvalitné životné prostredie</i>
Priority	• Rozvoj lokálnej ekonomiky, budovanie SMART infraštruktúry • Mobilita • Technická infraštruktúra • Partnerská a cezhraničná spolupráca	• Bývanie • Verejné priestory a bezpečnosť • Sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť • Školstvo, kultúra, šport a voľný čas	• Odpadové hospodárstvo • Adaptácia na zmenu klímy, znižovanie produkcie CO₂
Opatrenia	1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov 1.2 Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb 1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry 1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce 1.5 Spolupráca s partnerskými obcami	2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania 2.2 Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality 2.3 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti 2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít 2.5 Skvalitnenie školskej infraštruktúry 2.6 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času 2.7 Podpora spoločenského a kultúrneho života	3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov 3.2 Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity 3.3 Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE 3.4 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry

Zdroj: vlastné spracovanie

C-Programová časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Programová časť PHSR nadväzuje na strategickú časť a obsahuje opatrenia a projektové zámery na zabezpečenie realizácie programu rozvoja, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám. Táto časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti na úroveň opatrení a projektových zámerov. Táto časť obsahuje:

- konkrétne opatrenia a projektové zámery, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Opatrenia a projektové zámery podľa prioritných oblastí

V strategickej časti zadefinované priority v rámci troch prioritných oblastí (hospodárskej, sociálnej, environmentálnej) obsahujú viaceré opatrenia, pričom každé opatrenie pozostáva z jedného alebo viacerých konkrétnych projektových zámerov. Tie sú plne v súlade s 5 hlavnými politickými cieľmi politiky súdržnosti Európskej únie na programové obdobie 2021-2027. Realizácia projektových zámerov v rámci zadefinovaných opatrení podporí **inteligentnú transformáciu hospodárstva**, napomôže **prechodu na ekologickejšiu nízkouhlíkovú Európu**, posilní **mobilitu a digitalizáciu**, prispeje k budovaniu **sociálnejšej Európy** a posilní **miestny rozvoj** (samozrejme, myslí sa tu realizácia projektových zámerov na území obce – pričom tieto projektové zámery svojím malým dielom napomôžu realizácii systémových zmien v celoslovenskom a európskom meradle).

Všetky projektové zámery, ktoré samospráva plánuje v strednodobom horizonte realizovať, sú uvedené v nasledujúcom formulári. Niektoré projektové zámery sú pritom „zložitejšie“ – budú si vyžadovať napr. spracovanie projektovej dokumentácie, inžinierske činnosti, zapojenie väčšieho počtu osôb do manažmentu takéhoto projektu a pod. Zároveň sú tu však uvedené aj také projektové zámery, ktoré predstavujú spravidla jednoduchšie „činnosti“ (nie je potrebné realizovať ich ako projekt; spravidla ide „jednoduchšie“, menej náročné činnosti). Všetky takéto zámery – či už „jednoduchšie“ alebo „zložitejšie“ – budeme v tejto aj ďalších kapitolách označovať pod rovnakým názvom „**projektový zámer**“.

Všetky projektové zámery, ktoré sú v tomto PHSR zadefinované, môžu byť realizované v rámci **integrovaných investičných balíkov**, zadefinovaných či už v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (**PHSR VÚC Prešov**) alebo v integrovanej územnej stratégii SPR Spiš (**IUS SPR Spiš**); môžu byť taktiež zahrnuté medzi **integrované územné investície** (financované z EŠIF).

Formulár 7 (P1): Prehľad opatrení a projektových zámerov podľa oblastí

Prioritná oblasť 1 – HOSPODÁRSKA	
Opatrenie	Projektový zámer
1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov	Proj. zámer 1.1.1: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci - príprava pozemkov, budov, priestorových a technických podmienok pre vznik nových služieb a rozvoj existujúcich podnikateľských aktivít - prenájom obecných pozemkov a budov - podpora subjektov lesného hospodárstva a zhodnocovania drevnej hmoty - podpora poľnohospodárskych subjektov

	Proj. zámer 1.1.2: Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov - zavádzanie nových produktov, zlepšených procesov, využívanie nových materiálov, zlepšovanie výrobných metód
1.2 Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb	Proj. zámer 1.2.1: Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby - realizácia podporných aktivít pri zavádzaní digitálnych riešení do spoločnosti (napr. v doprave, cestovnom ruchu, odpadovom hospodárstve, vo výrobných procesoch, pri poskytovaní elektronických služieb občanom a pod.) Proj. zámer 1.2.2: Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce - realizácia vzdelávacích aktivít pre zamestnancov pracujúcich v podnikoch a verejnej správe a pre miestnych obyvateľov Proj. zámer 1.2.3: Obstaranie komunálnej techniky na údržbu verejných priestorov - nákup potrebnej techniky a vybavenia na údržbu verejných priestranstiev (napr. traktor, nakladač, kosačka, zametač, odhriňač snehu, fréza a pod.) Proj. zámer 1.2.4: Obstaranie územného plánu obce podľa nového zákona o územnom plánovaní - zazmluvnenie odborne spôsobilej osoby a spracovateľa územného plánu - obstaranie územného plánu obce v súlade so zákonom o územnom plánovaní
1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry	Proj. zámer 1.3.1: Modernizácia miestnych ciest, vrátane mostov, výstavba nových ciest - obnova poškodeného povrchu miestnych ciest - obnova mostov - budovanie nových miestnych ciest v lokalitách, kde chýbajú (najmä nové lokality IBV)

	Proj. zámer 1.3.2: Výstavba chodníkov v obci, vrátane realizácie stabilizačných opatrení (napr. oporné múry) - vybudovanie chodníkov pre peších na miestach, kde to lokálne územno-technické pomery dovoľujú - vybudovanie oporných múrov na miestach ohrozených zosuvmi Proj. zámer 1.3.3: Obnova a údržba rigolov - prehĺbenie a vyčistenie existujúcich rigolov a priepustov - úprava brehov - budovanie nových rigolov
1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce	Proj. zámer 1.4.1: Modernizácia vodovodu - rekonštrukcia zastaraných a poruchových rozvodov verejnej vodovodnej siete Proj. zámer 1.4.2: Modernizácia ČOV, realizácia opatrení na zabránenie prítoku balastných vôd do ČOV - realizácia stavebno-technických rekonštrukčných prác, modernizácia technologického vybavenia ČOV - podľa potreby realizácia rôznych krokov a aktivít v záujme zabránenia prítoku balastných vôd
1.5 Spolupráca s partnerskými obcami	Proj. zámer 1.5.1: Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce - rozvoj spolupráce s partnerskými obcami/mestami
Prioritná oblasť 2 – SOCIÁLNA	
Opatrenie	Projektový zámer
2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania	Proj. zámer 2.1.1: Komplexná príprava lokalít IBV na výstavbu rodinných domov (pozemky, parcely, infraštruktúra...) - príprava vhodných parciel - vybudovanie inžinierskych sietí, ciest a chodníkov
2.2 Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality	Proj. zámer 2.2.1: Vybudovanie kamerového systému - osadenie bezpečnostných kamier za účelom prevencie kriminality a protispoločenského správania v obci, príp. aj monitorovania bezpečnosti cestnej premávky
2.3 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti	Proj. zámer 2.3.1: Vybudovanie obecných garáží, vrátane výstavby oporného múru - výstavba obecných garáží na uskladnenie obecných automobilov, strojov, techniky a zariadení - vybudovanie oporného múru

2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít	Proj. zámer 2.4.1: V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP - spolupráca obce s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny pri realizácii projektov na úseku aktívnych opatrení trhu práce Proj. zámer 2.4.2: Poskytovanie sociálnych služieb samosprávou - poskytovanie terénnej sociálnej práce, príp. aj iných sociálnych služieb podľa potreby (napr. komunitné centrum a pod.) Proj. zámer 2.4.3: Poskytovanie pomoci pri riešení bytovej situácie osôb, bývajúcich v nepriaznivých sociálnych a hygienických podmienkach - poskytovanie rôznych foriem pomoci pre osoby ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením pri zabezpečovaní adekvátneho bývania
2.5 Skvalitnenie školskej infraštruktúry	Proj. zámer 2.5.1: Modernizácia budovy MŠ, vrátane jej rozšírenia (nadstavbou, prístavbou) - stavebno-technická rekonštrukcia budovy - úprava vnútorných priestorov - obstaranie nového interiérového vybavenia - úprava priestorov tak, aby došlo k rozšíreniu priestorovej kapacity MŠ Proj. zámer 2.5.2: Rozšírenie kapacity ZŠ (prístavba) - úprava priestorov tak, aby došlo k rozšíreniu priestorovej kapacity základnej školy Proj. zámer 2.5.3: Modernizácia a rozšírenie školskej jedálne a kuchyne pri ZŠ, vrátane vybavenia - modernizácia a rozšírenie kuchyne a školskej jedálne - obnova a rozšírenie kuchynského vybavenia do kuchyne a zariadenia do školskej jedálne Proj. zámer 2.5.4: Výstavba telocvične pri ZŠ - výstavba samostatnej budovy telocvične pre potreby vyučovania žiakov
2.6 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času	Proj. zámer 2.6.1: Vybudovanie workoutového ihriska - vybudovanie exteriérových priestorov na realizáciu športových aktivít

	Proj. zámer 2.6.2: Výstavba basketbalového ihriska a rekonštrukcia doskočiska - vybudovanie exteriérových priestorov na realizáciu športových aktivít - obnova priestorov atletického doskočiska Proj. zámer 2.6.3: Výstavba tribúny na futbalovom ihrisku - vybudovanie krytých priestorov pre návštevníkov športových akcií
2.7 Podpora spoločenského a kultúrneho života	Proj. zámer 2.7.1: Podpora kultúrnych a športových podujatí - podpora kultúrnych podujatí - podpora športových podujatí - podpora miestnych kultúrnych a športových telies
Prioritná oblasť 3 – ENVIRONMENTÁLNA	
Opatrenie	Projektový zámer
3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov	Proj. zámer 3.1.1: Skvalitnenie systému zberu odpadov, zavádzanie SMART prvkov v odpadovom hospodárstve, realizácia osvetových a vzdelávacích aktivít - zvýšenie efektivity triedeného zberu odpadov - rozšírenie možností zberu tzv. zeleného biologicky rozložiteľného a kuchynského odpadu z domácností - rozširovanie ponuky triedeného zberu o ďalšie druhy odpadov - implementácia rôznych SMART prvkov za účelom kvalitatívneho zlepšenia nakladania s odpadmi - realizácia edukatívnych aktivít rôznej povahy pre miestnych obyvateľov a iných pôvodcov odpadu za účelom zlepšenia nakladania s odpadmi Proj. zámer 3.1.2: Výstavba zberného dvora, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení - výstavba zberného dvora za účelom skvalitnenia nakladania s odpadmi v obci a zlepšovania možností na triedenie jednotlivých druhov odpadov - obstaranie príslušnej komunálnej techniky na prevádzku zberného dvora (traktor, nakladače, kontajnery a pod.) Proj. zámer 3.1.3: Výbudovanie malej kompostárne, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení - výstavba malej kompostárne (so spracovateľskou kapacitou do 100 ton ročne) s plánovaným zhodnocovaním biologicky rozložiteľného komunálneho

	odpadu (vrátane kuchynského odpadu) pochádzajúceho z Vikartoviec (tzv. obecné kompostovisko) - obstaranie potrebných zariadení na prevádzkovanie malej kompostárne (napr. traktor, kontajnery, hygienizačná stanica, stroje a príslušenstvo pre nakladanie s BRKO a pod.)
3.2 Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity	Proj. zámer 3.2.1: Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov - výkon starostlivosti o verejnú zeleň - výsadba novej zelene (stromy, kríky, tráva, kvety a pod.) za účelom rozširovania zelených plôch v intraviláne obce Proj. zámer 3.2.2: Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí - v spolupráci rôznymi subjektmi realizácia rôznych ďalších adaptačných opatrení, ako napr. dažďová záhrada, hmyzí hotel, včelia záhrada, vodná fontána, zelené parkovisko a pod.
3.3 Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE	Proj. zámer 3.3.1: Výstavba fotovoltických elektrární na obecných budovách - osadenie príslušnej techniky na výrobu elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov energie Proj. zámer 3.3.2: Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách - realizácia ďalších podporných krokov na využívanie OZE a AZE (napr. zatepľovanie budov, výmena kotlov a pod.) Proj. zámer 3.3.3: Komplexná obnova budovy obecného úradu a kultúrneho domu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti - výmena poškodenej strešnej krytiny - zateplenie budovy, úprava fasády - výmena otvorových výplní - rekonštrukcia interiérových priestorov (elektroinštalácia, rozvody vody a kúrenia, výmena kotlov, omietky, podlahy) - obstaranie vnútorného vybavenia

3.4 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry	Proj. zámer 3.4.1: Realizácia protipovodňových a vodozadržných opatrení - realizácia celého komplexu vzájomne prepojených aktivít zameraných na elimináciu prípadných povodní, zadržiavanie vody krajine, zvyšovanie biodiverzity a pod.
--	--

Zdroj: Obecný úrad Vikartovce, vlastné spracovanie

Návrh

Súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov

Súčasťou programovej časti je aj stanovenie ukazovateľov pre hodnotenie PHSR. Ukazovatele výsledkov a dopadov pre PHSR obce sú spracované v nasledujúcom formulári. Rozdelené sú do troch kategórií:

- ukazovatele výstupu – práce, tovary a služby, financované počas realizácie aktivít projektu,
- ukazovatele výsledku – okamžitý efekt realizácie aktivít projektu, príp. služby poskytnuté cieľovej skupine,
- ukazovatele dopadu – dlhodobý efekt vplyvu na danú prioritnú oblasť alebo cieľovú skupinu.

Východiskové hodnoty dopadových ukazovateľov v rámci hodnotenia dopadov pre PHSR obce boli stanovené spravidla ako nulové v roku 2025, cieľové hodnoty boli stanovené pre roky 2028 a 2031.

Formulár 8 (P2): Zoznam merateľných ukazovateľov v rámci jednotlivých opatrení PHSR

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	
				2025	2028	2031
Hospodárska oblasť						
Opatrenie 1.1. - Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov						
Výsledok	Podpora podnikateľa	OcÚ	počet / rok	0	1	2
Opatrenie 1.2. - Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb						
Výsledok	Realizované digitálne riešenia	OcÚ, zamestnávateľa	počet	0	2	4
Výsledok	Obstaraná komunálna technika	OcÚ	súbor techniky a zariadení	0	1	1
Výsledok	Obstaraný územný plán	OcÚ	dokumentácia	0	0	1
Opatrenie 1.3. - Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry						
Výsledok	Novo vybudované miestne cesty	OcÚ	súbor objektov	0	0	1

Výsledok	Zrekonštr. miestne cesty	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Novo vybudované chodníky	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Zrekonštr. chodníky	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Obnovené rigoly	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Opatrenie 1.4. - Zlepšenie technickej vybavenosti obce						
Výsledok	Modernizovaná vodovodná sieť	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Modernizovaná ČOV	OcÚ	objekt	0	0	1
Opatrenie 1.5. - Spolupráca s partnerskými obcami						
Výsledok	Podporené partnerské projekty	OcÚ	počet	0	2	4
Sociálna oblasť						
Opatrenie 2.1. - Tvorba možností pre rozvoj bývania						
Výsledok	Vytvorené nové lokality IBV s vybudovanou infraštruktúrou	OcÚ	súbor aktivít	0	0	1
Dopad	Vyšší počet obyvateľov obce	OcÚ	%	0	0	10
Opatrenie 2.2. - Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality						
Výstup	Nové kamery monitorujúce verejné priestory	OcÚ	počet	0	25	25
Výsledok	Nižší počet priestupkov	OcÚ, Polícia	%	0	20	40
Opatrenie 2.3. - Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti						
Výsledok	Vybudované obecné garáže	OcÚ	objekt	0	0	1
Výsledok	Vybudovaný oporný múr	OcÚ	objekt	0	0	1
Opatrenie 2.4. - Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít						
Výsledok	Osoby zamestnané cez projekty AOTP	OcÚ	počet	0	1	3
Výsledok	Poskytované soc. služby v obci	OcÚ	počet služieb	0	1	2
Výsledok	Osoby bývajúce v nevyhovujúcich podmienkach	OcÚ	počet	80	40	0
Opatrenie 2.5. - Skvalitnenie školskej infraštruktúry						

Výsledok	Rozšírená kapacita MŠ (o koľko tried)	OcÚ, škola	počet	0	0	1
Výsledok	Rozšírená kapacita ZŠ	OcÚ, škola	%	0	0	50
Výsledok	Zrekonštr. objekt šk. jedálne a kuchyne	OcÚ, škola	objekt	0	0	1
Výsledok	Vybudovaný objekt telocvične pri ZŠ	OcÚ, škola	objekt	0	0	1
Opatrenie 2.6. - Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času						
Výsledok	Vybudované workoutové ihrisko	OcÚ	objekt	0	1	1
Výsledok	Vybudované basketbalové ihrisko	OcÚ	objekt	0	1	1
Výsledok	Zrekonštr. doskočisko	OcÚ	objekt	0	1	1
Výsledok	Vybudovaná tribúna na futbalovom ihrisku	OcÚ	objekt	0	1	1
Opatrenie 2.7. - Podpora spoločenského a kultúrneho života						
Výsledok	Zrealizované kultúrne a športové podujatia	OcÚ	počet/rok	5	6	8
Výsledok	Podporené subjekty	OcÚ	počet/rok	2	3	4
Environmentálna oblasť						
Opatrenie 3.1. - Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov						
Výsledok	Skvalitnený systém zberu odpadov	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Výsledok	Vybudovaný zberný dvor	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Obstaraná technika a zariadenia na zberný dvor	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výsledok	Vybudovaná kompostáreň na zhodnocovanie BRKO	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Obstaraná technika a zariadenia pre malú kompostáreň	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Úroveň vytriedenia odpadov	OcÚ	%	22	40	65
Opatrenie 3.2. - Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity						
Výsledok	Revitalizovaná zeleň na verejných priestranstvách	OcÚ	súbor objektov	0	1	1
Výsledok	Realizované ďalšie adaptačné opatrenia	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Opatrenie 3.3. - Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE						
Výstup	Osadené fotovoltické panely na obecných budovách	OcÚ	súbor objektov	0	0	1
Výsledok	Obnovená budova obecného úradu a kultúrneho domu	OcÚ	objekt	0	0	1

Výsledok	Nižšia spotreba energie v budovách	OcÚ	%	0	30	60
Opatrenie 3.4. - Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry						
Výsledok	Zrealizované protipovodňové a vodozádržné opatrenia	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad Vikartovce, vlastné spracovanie

Návrh

D-Realizačná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovenia merateľných ukazovateľov a vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov. Realizačná časť obsahuje:

- akčný plán,
- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- popis systému monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR.

Akčný plán obce

Akčný plán predstavuje konkrétny harmonogram činností súvisiacich s rozvojom obce v nadväznosti na prioritné oblasti sociálno-ekonomického rozvoja. Tento plán vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych projektových zámerov. Obsahuje predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladanú (odhadovanú) výšku zdrojov na ich realizáciu.

Formulár 9 (R1): Akčný plán

Opatrenie, projektový zámer	Odhadovaný termín realizácie	Financovanie (tis. eur)	Zodpovedný
HOSPODÁRSKA OBLASŤ			
PRIORITA: ROZVOJ LOKÁLNEJ EKONOMIKY, BUDOVANIE SMART INFRAŠTRUKTÚRY			
Opatrenie 1.1: Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov			
Proj. zámer 1.1.1: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci	od 2025 priebežne	2,00	obec
Proj. zámer 1.1.2: Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov	od 2025 priebežne	1,00	obec, firmy
Opatrenie 1.2: Rozvoj digitalizácie a SMART infraštruktúry, vrátane modernizácie verejných služieb			
Proj. zámer 1.2.1: Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby	od 2025 priebežne	3,00	obec, firmy
Proj. zámer 1.2.2: Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce	od 2025 priebežne	1,00	obec
Proj. zámer 1.2.3: Obstaranie komunálnej techniky na údržbu verejných priestorov	od 2025 priebežne	70,00	obec
Proj. zámer 1.2.4: Obstaranie územného plánu obce podľa nového zákona o územnom plánovaní	2028-2031	30,00	obec
PRIORITA: MOBILITA			
Opatrenie 1.3: Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry			
Proj. zámer 1.3.1: Modernizácia miestnych ciest, vrátane mostov, výstavba nových ciest	2026-2031	400,00	obec

Proj. zámer 1.3.2: Výstavba chodníkov v obci, vrátane realizácie stabilizačných opatrení (napr. oporné múry)	2027-2031	230,00	obec
Proj. zámer 1.3.3: Obnova a údržba rigolov	2025-2031	30,00	obec, VÚC
PRIORITA: TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA			
Opatrenie 1.4: Zlepšenie technickej vybavenosti obce			
Proj. zámer 1.4.1: Modernizácia vodovodu	2025-2031	0,00	PVS, a.s.
Proj. zámer 1.4.2: Modernizácia ČOV, realizácia opatrení na zabránenie prítoku balastných vôd do ČOV	2028-2029	300,00	obec
PRIORITA: PARTNERSKÁ A CEZHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA			
Opatrenie 1.5: Spolupráca s partnerskými obcami			
Proj. zámer 1.5.1: Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce	od 2025 priebežne	5,00	obec
SOCIÁLNA OBLASŤ			
PRIORITA: BÝVANIE			
Opatrenie 2.1: Tvorba možností pre rozvoj bývania			
Proj. zámer 2.1.1: Komplexná príprava lokalít IBV na výstavbu rodinných domov (pozemky, parcely, infraštruktúra...)	2025-2031	400,00	obec, súkr. investori
PRIORITA: VEREJNÉ PRIESTORY A BEZPEČNOSŤ			
Opatrenie 2.2: Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov, vrátane prevencie kriminality			
Proj. zámer 2.2.1: Vybudovanie kamerového systému	2027-2028	150,00	obec
PRIORITA: SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA, OBČIANSKA VYBAVENOSŤ			
Opatrenie 2.3: Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti			
Proj. zámer 2.3.1: Vybudovanie obecných garáží, vrátane výstavby oporného múru	2027-2030	200,00	obec
Opatrenie 2.4: Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít			
Proj. zámer 2.4.1: V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP	od 2025 priebežne	10,00	obec, UPSVaR
Proj. zámer 2.4.2: Poskytovanie sociálnych služieb samosprávou	2025-2031	40,00	obec
Proj. zámer 2.4.3: Poskytovanie pomoci pri riešení bytovej situácie osôb, bývajúcich v nepriaznivých sociálnych a hygienických podmienkach	2025-2031	30,00	obec, štát,
PRIORITA: ŠKOLSTVO, KULTÚRA, ŠPORT A VOĽNÝ ČAS			
Opatrenie 2.5: Skvalitnenie školskej infraštruktúry			
Proj. zámer 2.5.1: Modernizácia budovy MŠ, vrátane jej rozšírenia (nadstavbou, prístavbou)	2026-2029	1 000,00	obec
Proj. zámer 2.5.2: Rozšírenie kapacity ZŠ (prístavba)	2026-2029	1 000,00	obec
Proj. zámer 2.5.3: Modernizácia a rozšírenie školskej jedálne a kuchyne pri ZŠ, vrátane vybavenia	2026-2029	450,00	obec
Proj. zámer 2.5.4: Výstavba telocvične pri ZŠ	2027-2030	1 800,00	obec

Opatrenie 2.6: Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času			
Proj. zámer 2.6.1: Vybudovanie workoutového ihriska	2026-2027	15,00	obec
Proj. zámer 2.6.2: Výstavba basketbalového ihriska a rekonštrukcia doskočiska	2025-2028	120,00	obec, škola
Proj. zámer 2.6.3: Výstavba tribúny na futbalovom ihrisku	2026-2028	180,00	obec
Opatrenie 2.7: Podpora spoločenského a kultúrneho života			
Proj. zámer 2.7.1: Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies	od 2025 priebežne	30,00	obec
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ			
PRIORITA: ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO			
Opatrenie 3.1: Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov			
Proj. zámer 3.1.1: Skvalitnenie systému zberu odpadov, zavádzanie SMART prvkov v odpadovom hospodárstve, realizácia osvetových a vzdelávacích aktivít	2025-2031	10,00	obec, zberová spoločnosť
Proj. zámer 3.1.2: Výstavba zberného dvora, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení	2025-2028	470,00	obec
Proj. zámer 3.1.3: Vybudovanie malej kompostárne, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení	2028-2030	200,00	obec
PRIORITA: ADAPTÁCIA NA ZMENU KLÍMY, ZNIŽOVANIE PRODUKCIE CO₂			
Opatrenie 3.2: Realizácia adaptačných a mitigačných opatrení na zmenu klímy, zelené a modré investície, zvyšovanie biodiverzity			
Proj. zámer 3.2.1: Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov	2025-2031	100,00	obec
Proj. zámer 3.2.2: Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí	2025-2031	80,00	obec
Opatrenie 3.3: Zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, prechod na OZE			
Proj. zámer 3.3.1: Výstavba fotovoltických elektrární na obecných budovách	2025-2028	100,00	obec
Proj. zámer 3.3.2: Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách	2025-2031	70,00	obec
Proj. zámer 3.3.3: Komplexná obnova budovy obecného úradu a kultúrneho domu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	2028-2030	800,00	obec
Opatrenie 3.4: Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry			
Proj. zámer 3.4.1: Realizácia protipovodňových a vodozádržných opatrení	2025-2031	300,00	obec, štát

Zdroj: vlastné spracovanie

Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR

Vypracovaním a schválením tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja plní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky, ktorým je princíp programovania. Implementácia navrhovaných projektových zámerov si bude vyžadovať konkrétnych ľudí, ktorí budú tieto zábery uskutočňovať od začiatku do konca a ktorí za nich budú aj zodpovední. Vzhľadom na poddimenzovanosť samosprávy z aspektu ľudských zdrojov sa predpokladá, že niektoré projektové zábery bude potrebné realizovať v spolupráci s externými poradcami, odborníkmi, príp. špecializovanými firmami.

V systéme riadenia a implementácie PHSR je **Riadiacim orgánom** na úrovni obce obecný úrad prostredníctvom starostu obce. Ten zodpovedá za systém riadenia PHSR, ako aj za systém čerpania získaných dotácií, použitia úverových zdrojov a v prípade získania pomoci zo štrukturálnych fondov aj za čerpanie tejto pomoci. Obecné zastupiteľstvo plní úlohu **Monitorovacieho výboru**. **Orgánom auditu** je hlavný kontrolór a príslušná komisia OcZ, ak je zriadená. Funkciu **Platobného orgánu** vykonáva ekonomické oddelenie OcÚ a príslušné oddelenia OcÚ plnia funkciu **Sprostredkovateľského orgánu**. PHSR ako aj všetky jeho zmeny a doplnky schvaľuje obecné zastupiteľstvo (Inštitút priestorového plánovania, 2016).

Samospráva bude raz ročne získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu (napr. do septembra príslušného roku), kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia. Obecné zastupiteľstvo vo vzťahu k realizácii PHSR berie na vedomie návrh strategickej časti dokumentu, schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Úlohou obecného zastupiteľstva je taktiež schvaľovanie spolufinancovania pripravovaných projektov. Obecné zastupiteľstvo teda každoročne schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Stručný popis komunikačnej stratégie

Súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov PHSR budú, či už z dôvodu povinného informovania a publicity (najmä pri projektoch financovaných z EŠIF) alebo v rámci komunikácie medzi obcou a cieľovými skupinami pri príprave a realizácii projektov, rôzne formy komunikácie. V prípade realizácie projektov z EŠIF budú v záujme informovania verejnosti osadené informačné tabule, príp. budú organizované úvodné a záverečné konferencie, semináre, workshopy, rôzne informačné stretnutia a pod.

V podmienkach obce prebieha komunikácia predovšetkým osobným stykom verejnosti a záujmových skupín s jej volenými orgánmi a zamestnancami. Významným komunikačným kanálom najmä pre mladšie a stredné vekové kategórie obyvateľstva je webová stránka obce. Staršie vekové kategórie uprednostňujú najmä obecný rozhlas, úradnú tabuľu a osobné podanie. Ďalším nástrojom komunikácie budú pozvánky na priamu účasť verejnosti na zasadnutiach obecného zastupiteľstva. Prostredníctvom uvedených komunikačných kanálov bude až do ukončenia platnosti PHSR prebiehať neustála komunikácia s obyvateľmi týkajúca sa realizácie tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Systém monitorovania a hodnotenia

Cieľom systému monitorovania a hodnotenia je získavanie informácií o reálnom plnení PHSR a o jeho prípadnom negatívnom vývoji. Dôsledkom dobrého nastavenia systému monitorovania a hodnotenia bude prípadná zmena spôsobu realizácie, podľa potreby aj definovanie a prijatie nových opatrení. Ako už bolo spomenuté vyššie, samospráva bude raz ročne (do začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok) získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, zainteresovaných partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu, kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia.

Monitorovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa teda bude vykonávať priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Tento proces bude vychádzať z údajov uvedených vo Formulári P2 – ukazovatele výstupu, výsledku a dopadu projektu. Výstupom monitorovania PHSR bude monitorovacia správa za príslušný rok schválená obecným zastupiteľstvom, ktorej súčasťou môže byť aj prípadná monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom v rámci implementácie projektov z EŠIF. Za prípravu monitorovacej správy konkrétného projektu bude zodpovedať jeho garant podľa povahy projektu. Za prípravu monitorovacej správy PHSR bude zodpovedať samospráva obce – či už prostredníctvom starostu obce, hlavného kontrolóra, poslancov, zamestnancov obecného úradu, príp. inej poverenej osoby.

Formulár 10 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHSR počas jeho platnosti 2025-2031		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania / periodicita
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2027	podľa rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	v prípade potreby	kontrola súladu programu s reálnou situáciou
Tematické hodnotenie časti PHSR	2028	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	v prípade potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov; pri návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2025-2031	na základe rozhodnutia starostu, kontrolného orgánu, podnetu poslancov, správy auditu a pod.

Zdroj: vlastné spracovanie

E-Finančná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce. Táto časť obsahuje:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, projektových zámerov za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektových zámerov.

Indikatívny finančný plán

Výška potrebných finančných prostriedkov je v tomto PHSR uvedená pri jednotlivých projektových zámeroch a opatreniach. Uvedené sumy sú stanovené odhadom, keďže bez spracovania projektovej dokumentácie nie je možné ex-ante určiť predpokladanú sumu, potrebnú na realizáciu projektového zámeru. Navyše, táto suma sa ešte mení po realizácii verejného obstarávania. Pri rozhodovaní o financovaní jednotlivých projektových zámerov sa bude prihliadať na ich dôležitosť a na ich prínos pre rozvoj obce. Niektoré projektové zábery sa budú môcť realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, iné si však budú vyžadovať náročnejšie zdroje z hľadiska finančného aj personálneho zabezpečenia.

Potenciálne zdroje, ktoré sa samospráva môže snažiť získať na realizáciu opatrení a projektových zámerov, uvedených v tomto PHSR, sú najmä:

- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov (napr. Environmentálny fond, ŠFRB, ...),
- financovanie z národných projektov (napr. úrady práce, soc. vecí a rodiny – AOTP...),
- rozpočet samosprávneho kraja,
- európske štrukturálne a investičné fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- Svetová banka,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR,
- sponzorské dary podnikateľov, súkromných osôb, neziskového sektora a pod.,
- vlastné zdroje (rozpočet obce).

Celkovým prehľadom plánovaných finančných prostriedkov počas celej doby platnosti schváleného PHSR je Indikatívny rozpočet – sumarizácia.

Formulár 11 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia

Oblasť	rok							Spolu (tis. €)
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	
Hospodárska	2,20	92,70	97,00	307,40	441,80	110,70	20,20	1 072,00
Sociálna	2,00	95,00	1 689,00	1 815,00	937,00	872,00	15,00	5 425,00
Environmentálna	1,00	77,00	348,00	710,00	590,00	351,00	53,00	2 130,00
SPOLU (tis. €)	5,20	264,70	2 134,00	2 832,40	1 968,80	1 333,70	88,20	8 627,00

Zdroj: vlastné spracovanie

www.dokumentypreobce.sk

Model viaczdrojového financovania a finančný rámec

Financovanie jednotlivých projektových zámerov sa bude realizovať z viacerých zdrojov, pričom závisieť bude od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Financovanie sa tak bude opierať o zdroje obce, o národné zdroje, o zdroje z EŠIF, VÚC, o súkromné a ďalšie zdroje.

Intervenčná matica predstavuje odhad objemu potrebných zdrojov na realizáciu jednotlivých projektových zámerov. Finálna podoba a konkrétna výška investícií bude známa až po vypracovaní projektovej dokumentácie k tomu-ktorému projektovému zámeru (ak relevantné) a vychádzať bude najmä z procesu verejného obstarávania.

Formulár 12 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica

Viaczdrojové financovanie (tis. eur)								
Opatrenie	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje	Iné zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu		
Opatrenie 1.1	3,00		2,00		1,00	3,00		
Opatrenie 1.2	104,00	59,50	33,00		11,50	104,00		
Opatrenie 1.3	660,00	535,50	63,00	10,00	51,50	660,00		
Opatrenie 1.4	300,00		280,00		20,00	300,00		
Opatrenie 1.5	5,00			3,00	2,00	5,00		
Opatrenie 2.1	400,00	200,00			100,00	300,00	100,00	
Opatrenie 2.2	150,00	127,50	15,00		7,50	150,00		
Opatrenie 2.3	200,00	170,00	20,00		10,00	200,00		
Opatrenie 2.4	80,00	10,00	40,00		30,00	80,00		
Opatrenie 2.5	4 250,00	3 782,50	200,00		267,50	4 250,00		
Opatrenie 2.6	315,00	255,00	30,00	10,00	15,00	310,00	5,00	
Opatrenie 2.7	30,00			5,00	25,00	30,00		
Opatrenie 3.1	680,00		620,00		55,00	675,00	5,00	
Opatrenie 3.2	180,00	153,00	18,00		9,00	180,00		
Opatrenie 3.3	970,00	824,50	97,00		48,50	970,00		
Opatrenie 3.4	300,00	255,00	30,00		15,00	300,00		
SPOLU	8 627,00	6 372,50	1 448,00	28,00	668,50	8 517,00	110,00	0,00

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Finančný rámec na realizáciu PHSR pre potreby súhrnného prehľadu plánovaných projektových zámerov je formulárom s podrobnou štruktúrou plánovaných finančných prostriedkov na opatrenia a projektové zábery PHSR na celé jeho obdobie. Obsahuje podrobné členenie predpokladaných finančných zdrojov, potrebných na realizáciu jednotlivých projektových zámerov.

Formulár 13 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR

Číslo opatrenia	Kód a názov projektového zámeru	Klasifikácia stavieb - trieda	Hlavný ukazovateľ-výsledku, dopadu	Termín začatia a ukončenia realizácie projekt. zámeru	RN Spolu (tis. eur)	Verejné zdroje celkom	Verejné zdroje		Súkromné zdroje	Úverové zdroje	EIB príspevok (informatívne)	Iné zdroje
				rok			Národné celkom	EÚ (EŠIF + Plán obnovy) celkom				
					a=b+e+f+g+h	b=c+d	c	d	e	f	g	h
I. Hospodárska oblasť					1 072,00 €	1 072,00 €	477,00 €	595,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 1.1	1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2025-2031	2,00 €	2,00 €	2,00 €					
	1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2025-2031	1,00 €	1,00 €	1,00 €					
Opat. 1.2	1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2025-2031	3,00 €	3,00 €	3,00 €					
	1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce		zvyšovaná zamestnanosť obyvateľstva	2025-2031	1,00 €	1,00 €	1,00 €					
	1.2.3 Obstaranie komunálnej techniky na údržbu verejných priestorov		kvalitná starostlivosť o verejné priestory	2025-2031	70,00 €	70,00 €	10,50 €	59,50 €				

	1.2.4 Obstaranie územného plánu obce podľa nového zákona o územnom plánovaní		kvalitné východiskové legislatívne podmienky pre rozvoj obce	2028-2031	30,00 €	30,00 €	30,00 €					
Opat. 1.3	1.3.1 Modernizácia miestnych ciest, vrátane mostov, výstavba nových ciest	2112 - Miestne komunikácie	zabezpečený kvalitný prístup k domom a bytom; zvýšená bezpečnosť chodcov	2026-2031	400,00 €	400,00 €	60,00 €	340,00 €				
	1.3.2 Výstavba chodníkov v obci, vrátane realizácie stabilizačných opatrení (napr. oporné múry)	2112 - Miestne komunikácie	zvýšená bezpečnosť chodcov	2027-2031	230,00 €	230,00 €	34,50 €	195,50 €				
	1.3.3 Obnova a údržba rígoľov	2112 - Miestne komunikácie	spoľahlivé odvádzanie dažďových vôd	2025-2031	30,00 €	30,00 €	30,00 €					
Opat. 1.4	1.4.1 Modernizácia vodovodu	2222 - Miestne potrubné rozvody vody	spoľahlivá dodávka pitnej vody	2025-2031	0,00 €	0,00 €						
	1.4.2 Modernizácia ČOV, realizácia opatrení na zabránenie prítoku balastných vôd do ČOV	2223 - Miestne kanalizácie	kvalitná a bezpečná likvidácia odpadových vôd	2028-2029	300,00 €	300,00 €	300,00 €					
Opat. 1.5	1.5.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce		2 podporené partnerské projekty	2025-2031	5,00 €	5,00 €	5,00 €					
II. Sociálna oblasť					5 425,00 €	5 310,00 €	775,00 €	4 535,00 €	115,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 2.1	2.1.1 Komplexná príprava lokalít IBV na výstavbu rodinných domov (pozemky, parcely, infraštruktúra...)		lokality kompletne pripravené na výstavbu RD	2025-2031	400,00 €	300,00 €	100,00 €	200,00 €	100,00 €			

Opat. 2.2	2.2.1 Vybudovanie kamerového systému	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	25 nových kamier; vyššia bezpečnosť obyvateľov, lepšia ochrana majetku	2027-2028	150,00 €	150,00 €	22,50 €	127,50 €				
Opat. 2.3	2.3.1 Vybudovanie obecných garáží, vrátane výstavby oporného múru	1274 - Ostatné budovy, i.n.	kvalitné podmienky na uskladnenie obecnej techniky	2027-2030	200,00 €	200,00 €	30,00 €	170,00 €				
Opat. 2.4	2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP		2 zamestnané osoby	2025-2031	10,00 €	10,00 €	10,00 €					
	2.4.2 Poskytovanie sociálnych služieb samosprávou		2 podporované sociálne služby	2025-2031	40,00 €	40,00 €	40,00 €					
	2.4.3 Poskytovanie pomoci pri riešení bytovej situácie osôb, bývajúcich v nepriaznivých sociálnych a hygienických podmienkach		dôstojné sociálne a hygienické podmienky bývania všetkých obyvateľov obce	2025-2031	30,00 €	20,00 €	20,00 €	10,00 €				
Opat. 2.5	2.5.1 Modernizácia budovy MŠ, vrátane jej rozšírenia (nadstavbou, prístavbou)	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	kvalitné podmienky pre výučbu; dostatočná kapacita školy	2026-2029	1 000,00 €	1 000,00 €		1 000,00 €				
	2.5.2 Rozšírenie kapacity ZŠ (prístavba)	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	kvalitné podmienky pre výučbu; dostatočná kapacita školy	2026-2029	1 000,00 €	1 000,00 €	200,00 €	800,00 €				
	2.5.3 Modernizácia a rozšírenie školskej jedálne a kuchyne pri ZŠ, vrátane vybavenia	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	kvalitné podmienky pre školské stravovanie; dostatočná kapacita ŠJ	2026-2029	450,00 €	450,00 €	67,50 €	382,50 €				
	2.5.4 Výstavba telocvične pri ZŠ	1263 - Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	všetky deti absolvujúce vyučovanie v telocvični	2027-2030	1 800,00 €	1 800,00 €	200,00 €	1 600,00 €				

Opat. 2.6	2.6.1 Vybudovanie workoutového ihriska	2411 - Športové ihriská	verejnosť realizujúca športové aktivity	2026-2027	15,00 €	10,00 €	10,00 €		5,00 €			
	2.6.2 Výstavba basketbalového ihriska a rekonštrukcia doskočiska	2411 - Športové ihriská	verejnosť realizujúca športové aktivity	2025-2028	120,00 €	120,00 €	18,00 €	102,00 €				
	2.6.3 Výstavba tribúny na futbalovom ihrisku	2411 - Športové ihriská	kvalitné podmienky pre návštevníkov športového podujatia	2026-2028	180,00 €	180,00 €	27,00 €	153,00 €				
Opat. 2.7	2.7.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies		kultúrne a športové podujatia konané na území obce	2025-2031	30,00 €	30,00 €	30,00 €					
III. Environmentálna oblasť					2 130,00 €	2 125,00 €	892,50 €	1 232,50 €	5,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 3.1	3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov, zavádzanie SMART prvkov v odpadovom hospodárstve, realizácia osvetových a vzdelávacích aktivít		skvalitnený systém triedeného zberu, vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2025-2031	10,00 €	5,00 €	5,00 €		5,00 €			
	3.1.2 Výstavba zberného dvora, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení	2420 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2025-2028	470,00 €	470,00 €	470,00 €					
	3.1.3 Vybudovanie malej kompostárne, vrátane obstarania príslušnej techniky a zariadení	2421 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	vyššia úroveň vytriedenia odpadov; nižší objem BRKO ukladaných na skládky odpadov	2028-2030	200,00 €	200,00 €	200,00 €					
Opat. 3.2	3.2.1 Údržba a revitalizácia zelene na verejných priestranstvách, výsadba stromov a krov		kvalitnejšia zeleň	2025-2031	100,00 €	100,00 €	15,00 €	85,00 €				

	3.2.2 Realizácia ďalších adaptačných opatrení a opatrení na zvyšovanie biodiverzity v sídelnom prostredí		realizované dodatočné adaptačné opatrenia	2025-2031	80,00 €	80,00 €	12,00 €	68,00 €				
Opat. 3.3	3.3.1 Výstavba fotovoltických elektrární na obecných budovách		vyšší podiel elektrickej energie získanej z OZE	2025-2028	100,00 €	100,00 €	15,00 €	85,00 €				
	3.3.2 Podpora využívania obnoviteľných a alternatívnych zdrojov energie vo verejných budovách a na verejných plochách		vyšší podiel elektrickej energie získanej z OZE	2025-2031	70,00 €	70,00 €	10,50 €	59,50 €				
	3.3.3 Komplexná obnova budovy obecného úradu a kultúrneho domu, vrátane zvýšenia jej energetickej efektívnosti	1261 - Budovy na kultúrnu a verejnú zábavu	kvalitné priestory pre organizáciu kultúrno-spoločenských podujatí	2028-2030	800,00 €	800,00 €	120,00 €	680,00 €				
Opat. 3.4	3.4.1 Realizácia protipovodňových a vodozádržných opatrení	2152 - Priehrady	žiadne škody na životoch a majetku v dôsledku povodní	2025-2031	300,00 €	300,00 €	45,00 €	255,00 €				
Celkom					8 627,00 €	8 507,00 €	2 144,50 €	6 362,50 €	120,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €

Zdroj: Obecný úrad Vikartovce, vlastné spracovanie

Systém hodnotenia a zaradovania projektových zámerov do financovania

Dôležitým momentom v procese realizácie PHSR bude schvaľovanie financovania jednotlivých projektových zámerov obecným zastupiteľstvom. Pri ich výbere bude preto nutné prihliadať na ich dôležitosť a význam či už z legislatívneho hľadiska alebo vo vzťahu k rozvoju obce.

Nasledujúca hodnotiacia tabuľka pre výber projektových zámerov je upravená pre potreby obce. Najvyššiu prioritu (úroveň dôležitosti) majú projektové zábery, ktorých realizácia vyplýva priamo z legislatívy a projektové zábery, ktoré budú riešiť výrazne naliehavú havarijnú alebo mimoriadnu situáciu. Kategória s vysokou prioritou zahŕňa projektové zábery s oporou vo VZN obce, projektové zábery Miestnej akčnej skupiny, oblastnej organizácie cestovného ruchu, projektové zábery s vydaným právoplatným stavebným povolením (príp. aj projektové zábery s ukončeným procesom verejného obstarávania), projektové zábery, na ktoré sa dajú získať zdroje z EŠIF a/alebo ich realizácia je zároveň nutná pre rozvoj obce a projektové zábery, ktoré majú vysokú podporu u obyvateľstva. Kategória so strednou úrovňou dôležitosti obsahuje tie projektové zábery, ktoré majú možnosť byť spolufinancované z európskych štrukturálnych a investičných fondov a/alebo ich realizácia je zároveň vhodná pre rozvoj obce. Kategóriu 4 a 5 predstavujú projektové zábery nachádzajúce sa vo fáze úvah (bez spracovania prvotných analýz, projektovej dokumentácie, stavebného povolenia a pod.).

Formulár 14 (F3): Hodnotiacia tabuľka pre výber projektových zámerov

Kategória	Úroveň dôležitosti	Hodnotiace kritérium (podmienky pre zaradenie do úrovne dôležitosti)	Projektové zábery
1	Najvyššia	a) projektové zábery vyplývajúce zo zákona alebo legislatívy EÚ b) projektové zábery riešiacie havarijnú alebo mimoriadnu situáciu	1.2.4; 2.5.1; 2.5.2;
2	Vysoká	a) projektové zábery s oporou vo VZN obce b) projektové zábery s právoplatným stavebným povolením c) projektové zábery MAS d) projektové zábery OOCR e) projektové zábery miestnych rozvojových organizácií f) projektové zábery s vysokou podporou obyvateľov g) projektové zábery s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projektové zábery, ktorých realizácia je pre rozvoj obce nutná	1.2.3; 1.3.1; 1.3.2; 1.3.3; 1.4.1; 1.4.2; 2.1.1; 2.2.1; 2.3.1; 2.4.3; 2.5.3; 2.5.4; 2.6.3; 2.7.1; 3.1.1; 3.1.2; 3.1.3; 3.2.1; 3.2.2; 3.3.1; 3.3.2; 3.3.3; 3.4.1;
3	Stredná	projektové zábery s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projektové zábery, ktorých realizácia je pre rozvoj obce vhodná	1.1.2; 1.2.1; 1.2.2; 1.5.1; 2.4.1; 2.4.2; 2.6.1; 2.6.2;
4	Nízka	projektové zábery v štádiu zámerov / úvah	1.1.1;
5	Najnižšia	ostatné	

Zdroj: vlastné spracovanie

Záver

Formulár 15 (Z1): Schválenie PHSR

Schválenie PHSR	
Dokument	<u>Názov dokumentu:</u> Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vikartovce na roky 2025-2031 <u>Štruktúra dokumentu:</u> dokument je štruktúrovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, podľa Metodiky tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja, vydanéj Úradom podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, január 2020, Metodiky na spracovanie Programu rozvoja obce, vydanéj Inštitútom priestorového plánovania, september 2016 a podľa Metodiky na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, vydanéj Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015.
Spracovanie	<u>Forma a obdobie spracovania:</u> spracovanie PHSR vykonala obec v partnerstve s externým odborníkom, ktorý koordinoval proces tvorby dokumentu a zabezpečoval dodržiavanie metodických postupov. Dokument bol spracovaný na jar 2025. <u>Riadiaci tím:</u> riadiaci tím pozostával z 2 členov a v procese spracovania mal 2 pracovné zasadania. <u>Účasť verejnosti a komunikácia s ňou:</u> verejnosť participovala na procese spracovania PHSR prostredníctvom prieskumu názorov. <u>Autor dokumentu:</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD.; www.dokumentypreobce.sk <u>Náklady na spracovanie:</u> z rozpočtu obce.
Prerokovanie	<u>Prerokovanie v orgánoch samosprávy dňa:</u>
Schválenie	<u>Návrh na uznesenie zastupiteľstva:</u> „Obecné zastupiteľstvo schvaľuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vikartovce na roky 2025-2031“.

Zdroj: vlastné spracovanie

Prílohy

Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR

Inštitút priestorového plánovania (2016): *Stručná metodika spracovania Programu rozvoja obce a Spoločného programu rozvoja obcí*. Bratislava: september 2016.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001

MDVRR (2015): *Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC*. Bratislava: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015, 62 s.

PHSR Prešovského samosprávneho kraja 2021-2030

MŽP (2018): *Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy*. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia, aktualizácia 2018.

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (2020): *Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja*. Bratislava: január 2020.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Územný plán obce Vikartovce

Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030

Weisová, D., Bernátová, M. (2012): *Strategické plánovanie samosprávy*. Žilina: Municipalia, 2012.

Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení

Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti

Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy

Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja

Internetové zdroje:

census2011.statistics.sk

datacube.statistics.sk

datacube.statistics.sk/SODB/

<http://cp.atlas.sk>

<http://envirozataze.enviroportal.sk>

<http://uzemia.enviroportal.sk>

<https://gis.nlcsk.org/islhp/#lesnictvo>

statdat.statistics.sk

www.beiss.sk

www.cdb.sk

www.ives.minv.sk/heraldreg

www.maps.google.com

www.minv.sk

www.orsr.sk

www.pamiatky.sk

www.registeruz.sk

www.scitanie.sk

www.statistics.sk

www.zrsr.sk

Zoznam skratiek použitých v PHSR

AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce	NFP	Nenávratný finančný príspevok
AZE	Alternatívne zdroje energie	NN	Nízke napätie
b.j.	Bytové jednotky	NPR	Národná prírodná rezervácia
BRKO	Biologicky rozložiteľný komunálny odpad	OcÚ	Obecný úrad
CDB	Cestná databanka	o. i.	Okrem iného
CLLD	Community-led Local Development (Miestny rozvoj vedený komunitou)	OOOR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu
CR	Cestovný ruch	OZE	Obnoviteľné zdroje energie
ČOV	Čistička odpadových vôd	PA	Povodňová aktivita
DHZ	Dobrovoľný hasičský zbor	PP	Prírodná pamiatka
EAO	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	PR	Prírodná rezervácia
EIB	Európska investičná banka	PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	PPF	Poľnohospodársky pôdny fond
EZÚS	Európske zoskupenie územnej spolupráce	PSK	Prešovský samosprávny kraj
ha	Hektár	SHR	Samostatne hospodáriaci roľníci
IBV	Individuálna bytová výstavba	SPR	Strategicko-plánovací región
IUI	Integrovaná územná investícia	ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
KZAM	Klasifikácia zamestnaní	ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
MAS	Miestna akčná skupina	ÚSES	Územný systém ekologickej stability
MOK	Maloobjemový kontajner	TTP	Trvalé trávne porasty
MRK	Marginalizované rómske komunity	UoZ	Uchádzač o zamestnanie
MSP	Malí a strední podnikatelia	VÚC	Vyšší územný celok
MŽP	Ministerstvo životného prostredia	VZN	Všeobecne záväzné nariadenie

Zoznam máp, tabuliek, grafov, obrázkov a formulárov

Mapy

Mapa 1: Poloha obce Vikartovce - širšie vzťahy	3
Mapa 2: Poloha obce Vikartovce voči susediacim obciam	4

Tabuľky

Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov	15
Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát	16
Tabuľka 3: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva	20
Tabuľka 4: Vývoj vybraných parametrov vekovej štruktúry obyvateľstva.....	24
Tabuľka 5: Vývoj počtu a podielu osôb podľa vybraných vekových skupín.....	25
Tabuľka 6: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti	26
Tabuľka 7: Rómske obyvateľstvo v obci Vikartovce podľa rôznych zdrojov	26
Tabuľka 8: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania	26
Tabuľka 9: Vývoj nezamestnanosti v obci	28
Tabuľka 10: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2024.....	29
Tabuľka 11: Štruktúra UoZ podľa profesie (SK ISCO-08) vykonávanej bezprostredne pred zaradením do evidencie (k 31.12.2024)	31
Tabuľka 12: Počet domov podľa typu domu	32
Tabuľka 13: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky	32
Tabuľka 14: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému.....	33
Tabuľka 15: Byty podľa obytných miestností.....	33
Tabuľka 16: Domy podľa obdobia výstavby	33
Tabuľka 17: Vybavenie technickou infraštruktúrou.....	35
Tabuľka 18: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2025)	35
Tabuľka 19: Infraštruktúra kultúry a športu.....	36
Tabuľka 20: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správných služieb	36
Tabuľka 21: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2024; v ha).....	38

Grafy

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Vikartovce.....	21
Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2015-2024	22
Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2015-2024.....	22
Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2015-2024	23
Graf 5: Porovnanie vekovej štruktúry obyvateľstva k 31.12.2015 a k 31.12.2024	24
Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania	27
Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2015-2024 (k 31.12.).....	28
Graf 8: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2024	29
Graf 9: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2024	30
Graf 10: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2024.....	31

Obrázky

Obrázok 1: Pohľad na obec od juhu	5
Obrázok 2: Pohľad na obec od severu	6
Obrázok 3: Pohľad na centrálnu časť obce	7
Obrázok 4: Ohrozenie obce potenciálnymi zosuvmi.....	18
Obrázok 5: Rizikové obce v Prešovskom kraji, určené metódou integrovaného posúdenia pre rok 2023	19
Obrázok 6: Finančné zdravie obce Vikartovce	39
Obrázok 7: Programy politiky súdržnosti v programovom období 2021 - 2027	41
Obrázok 8: Prehľad finančných zdrojov Programu Slovensko na obdobie 2021 - 2027	42
Obrázok 9: Strategicko-plánovacie regióny (SPR) a územia udržateľného mestského rozvoja (UMR) na území Prešovského kraja, ustanovené v programovom období 2021-2027	49

Formuláre

Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR	11
Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR.....	12
Formulár 3 (Ú8): Štruktúra dokumentu	12
Formulár 4 (A8): STEEP analýza.....	43
Formulár 5 (A10): SWOT analýza	44
Formulár 6 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov	52
Formulár 7 (P1): Prehľad opatrení a projektových zámerov podľa oblastí	54
Formulár 8 (P2): Zoznam merateľných ukazovateľov v rámci jednotlivých opatrení PHSR	61
Formulár 9 (R1): Akčný plán	66
Formulár 10 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania	70
Formulár 11 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia.....	72
Formulár 12 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica	73
Formulár 13 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR	74
Formulár 14 (F3): Hodnotiaca tabuľka pre výber projektových zámerov.....	79
Formulár 15 (Z1): Schválenie PHSR	80